

könyvek alapján, szükség esetében szakértő alkalmazásával, esetleg külön jegyzéket készít, melyben az üzlet vagy vállalat vagyona, az annak alkotó részeit képező minden egyes dolog, követelés és tartozás részletezendő és megbecsülendő. A külön jegyzékben megállapított végösszeg egy tételként veendő fel a leltárba, melyhez a külön jegyzéket is csatolni kell.

Ha az örökhatározó valamely közkereseti társaságnak tagja vagy betéti társaságnak bel- vagy külső tagja volt: a leltározás módjára nézve első sorban a társasági szerződés irányadó. Ha a szerződés eltérően nem intézkedik, az elhunyt társtag vagyoni illetőségét a leltárhoz másolatban csatolt utolsó évi mérleg alapján kell a leltárban kitüntetni.

Az üzleti könyveknek a leltározás alkalmával felmutatására a kereskedelmi társaság tagját vagy tagjait a leltározó közeg nem kötelezheti (1875: XXXVII. t.-cz. 36. §.).

Megkeresés a tárgyaló közjegyző részéről.

51. §.

Ha a leltár kiegészítésének vagy pótleltározásának szüksége a hagyatéki tárgyalás folyamán merül fel s a kir. közjegyző e végből a hagyatéki bíróság területén a vagyon helye szerint illetékes községi vagy városi közeghez fordul, ez utóbbi a megkeresést haladéktalanul teljesíti s a kiegészített, illetőleg kipótolt leltárt közvetlenül a megkereső kir. közjegyzőnek küldi meg, ha pedig az eljárás a hagyatéki bíróság területén kívül fogatosítandó s e végből a kir. közjegyző a vagyon helye szerint illetékes kir. járásbíróságot közvetlenül keresi meg: ez esetben a kir. közjegyzőt azok a jogok illetik meg, mint a más bírósághoz intézett megkeresés tekintetében a hagyatéki bíróságot, s a kir. közjegyző által megkeresett kir. járásbíróság úgy jár el, mintha a hagyatéki bíróság által volna megkeresve. (T. 37 és 44 §.).

Budapest székes fővárosban a tárgyaló kir. közjegyző bármelyik járásbíróság területén maga teljesíti a leltározás kiegészítését vagy a pótleltározást.

(Folyt. köv.)

FOLYÓIRAT

a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

A magyarországi királyi közjegyzők közlönye.

→ Kiadja a magyarországi kir. közjegyzők országos egylete. ←

Szerkeszti Dr. CHARMANT OSZKÁR fumei kir. közjegyző,

Előfizetési ár
egész évre 5 forint, félévre 3 forint

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Fiume Riva Szápáry 8 sz. a.

Megjelenik minden hó 15.-ikén.

TARTALOM: A magyar közjegyzőség hierarchiája. — Közjegyzői irodák áradása. — A 24336/93 sz. I. Ü. Miniszteri rendelet 131.-ik szakaszához. — Vegyesek. — Közlemények.

A magyar közjegyzőség hierarchiája.

A magyarországi közjegyzők nagy része, sőt — mióta Berczely miniszteri tanácsos a bírósághoz átment — még az igazságügyi miniszteriumban sem látszanak tisztában lenni azon hatáskör iránt, mely a kir. közjegyzők két tanácskozó testületét, a közgyűlést t. i. és a kamarát megilleti.

Azon nézet kezd ugyanis mindinkább lábra kapni, mintha a kamara területén működő közjegyzők képeznék a kamarát, melynek tehát működési tere a közgyűlés s az ott, a törv. 29 §-a értelmében megválasztott 4 tag képezi a választmányt, tehát a kamarának, vagyis az összességnek alárendelt s így mindenben ettől függő organumát.

Ez látszik a kamarák elnöke által az illető czimtárakba beküldött névjegyzékekből, melyekben a kerületi közjegyzők összessége kamarának, a tulajdonképi kamara pedig választmánynak jeleztetik s az igazságügyi minister $\frac{41775}{1891}$ J. M. sz. a. kelt rendeletéből, mely-

ben, mintegy a törvényt corrigálva, e szó után «kamara» magyarólag utána tétetik zárjel közé «(választmány)». Kitűnik végre abból, hogy több kamara területén a tegyelmi bírakat törvényellenesen a kamara területén levő összes közjegyzők közül választják, akár tagjai ezek az általuk választmánynak czimzett testületnek, akár nem

és hogy ez utóbbi nézetet nem sokkal ezelőtt a miniszteriumban is osztották; hogy ma még mindig osztják-e, nem tudom.

Hogy ez a nézet mennyire hibás, ennek kimutatására nem is valami nagy jogtudományi apparatusra, vagy a törvény bölcséleti magyarázatára, hanem csak az 1874. XXV. és legfeljebb még a XXII.-ik tcz. figyelmes elolvasására s összehasonlítására van szükség, s ha ehhez még hozzá vesszük az igazságügyi ministeriumnak az intézmény keletkezése után kiadott, a tapasztalt hibás eljárást javító, a kétségest értelmező rendeleteit, azt hiszem, sikerülni fog az eddig ellentétes nézetet vallott társ kamarákat a törvényesről meggyőzni, s ezutánra már az egyöntetűség tekintetéből is a törvénynek legalább is megfelelőbb eljárásra bírni.

Választmány név alatt mi magyarok egy oly testületet értünk, melyet egy nagyobb testület azon célból választ ki saját tagjaiból, hogy az egész helyett, ennek felügyelete és ellenőrzése alatt a testület intézkedési körébe tartozó ügyeket *ennek* nevében intézze, fenntartva magának ez intézkedés megváltoztathatása, illetve megsemmisíthetése jogát is.

Nézzük, van-e a közjegyzői törvényben két ily egymáshoz való viszonyban álló testületnek csak nyoma is? Biz ezt abban hiába keresnők. A közj. törv. 26. §-a közjegyzők kerületi legfőbb hatóságának a kamarát ismeri el, illetve rendeli; s ki képezi ezen hatóságot? talán a kerületbeli közjegyzők összesége? Koránt sem; hanem a 28. §. értelmében a közgyűlés által megválasztott elnök, négy rendes és két póttag; vagyis az ezen tagokból álló s kizárólag ezekből alakult — 29. §. — kamara.

A kerületi közjegyzők közgyűlése tehát és a kamara két egészen különböző testület; az utóbbi hatóság, míg az előbbinek hatósági jogköre nincs és, ha az ügyrendet illetőleg valamit határozna is, ezt végrehajtás végett a kamarához kell áttennie, sőt, ha a közgyűlés a miniszterhez valamely felterjesztést szándékoznék intézni s ezt a jegyzőkönyvtől külön állólag akarná a minister tudomására hozni, ezt a kamarához tartozik külön felterjesztés végett áttenni, mert a miniszterrel közvetlenül csakis a kamara érintkezik (32. §).

Hogy továbbá a kamara a közgyűléstől különböző, ettől nem függő s önálló jogkörrel bíró testület, mutatja a 31. §., mely szerint a kamara hívja össze a közgyűlést csakis a kamara megalakítása végett; a b. pontban a kamara és kerületbeli közjegyzők — nem a

kamara kerületbeli tagjai — élesen megkülönböztetnek, s ugyan e §. szerint a kamara ipso jure, tehát nem megbízásból, képviseli a kerületbeli közjegyzőket, mint testületet, sőt még az ügyrendet is a kamara készíti el, csak hogy ebben az egyben a közgyűlés e tekintetbeni határozatait tartozik szem előtt tartani, nehogy a testületre esetleg felesleges vagy tulságos kötelezettségeket rójon, vagy hatalmát az egyesek felett ezek sérelmére ki ne terjeszse; de már az ügyrendet is nem a közgyűléshez terjeszti be megerősítés végett, hanem a miniszteriumhoz, mint közvetlenül fölötte álló hatósághoz.

Az 1874. XXXV. tcz. 66. §-a s az 1886. VII. tcz. 39. §-a tüzetesen megkülönbözteti az összes közjegyzőket a kamarától, nem nevezi azokat a kamara tagjainak, hanem úgy tünteti fel, mint az önálló kamara hatósága alatt állókat.

A hol a törvény a kamarán kívül álló közjegyzők működését veszi igénybe, ott világosan kerületi közjegyzőkről szól, s ezeket a kamarától élesen elkülöníti s ki mondja hogy ily közreműködésre a kerületbeli közjegyzők egyike vagy másika alkalmazandó (168. §) s utasításadással, vagy a fenytés iránt való intézkedéssel nem a közgyűlés, de a kamara van megbízva (u. o.).

Ha a kamara az egésznek csakis választmánya volna, minő értelmé volna a 171. §-nak, hisz ez esetben elég lenne, ha vagy azt mondaná ki a törvény, hogy a miniszter a felügyeletet a kamara tagjai fölött gyakorolja s nem kellene neki a kamara és közjegyzők közti megkülönböztetést tenni; de éppen mert a közjegyzői testületet meg akarja a kamarától különböztetni, állítja a közjegyzők mellé a kamarát, mint egy külön álló, magában elzárt, s esetleg fegyelmi eljárás alá vonható öszületet.

A 190. § a fegyelmi bíróság közjegyzői tagjait a kamara tagjai közül rendeli választatni s ha a kamara ellen intézték a fegyelmi eljárást, nem azt követeli a törvény hogy a közjegyzők sorából más bírák neveztesse ki, vagy választassanak meg, hanem bíróküldést rendel, jeléül annak, hogy a törvény szerint megalakult kamarát a közgyűlés nem helyettesítheti.

És itt csodálkozásomat kell kifejeznem a fölött, hogy egyes kamarák területén a fegyelmi bírákat nem a kamara tagjai, hanem a kir. közjegyzők közül választják a nélkül, hogy ezek a kamara tagjai lennének s még inkább csodálkozom azon, hogy az így törvénytelenül összeállított bíróság ellen kifogást még senki se tett, pe-

dig meg vagyok győződve, hogy a curia fegy. tanácsa az ily bíróság által hozott ítéletet irgalom nélkül megsemmisítette volna, mert ott, az én tudomásom szerint, e törvényt helyesen tudják értelmezni.

Hogy továbbá a kamara a közgyűlésnek nem mandatariausa, hanem önállóan működő törvényes hatóság, bebizonyul abból is, hogy a közgyűlés a kamarának utasítást nem adhat, csak az ügyrendnél tartozik a kamara a közgyűlés határozatára fegyelemmel lenni.

A kamara határozatai ellen való fellebbezés bárminő kérdésben nem a közgyűléshez, hanem közvetlenül a miniszterhez, vagy a curiához történik.

A törvénynek világos szavaiból és szelleméből következik tehát, hogy a kamara választott testület ugyan, de nem választmány, s ennek semmi attributumával se bír, hanem a választás megtörténte után azonnal a közgyűléssel hierarchicus viszonyban nem levő, teljesen önálló hatóságot képez.

Végre, hogy a közjegyzőknél a közgyűlés nem hatóság, hanem csakis választó testület, leginkább kitetszik az 1886. évi VII. tcz. 12. §-ból, mely megengedi, hogy ott például, hol a kamara székhelyén csak egy közjegyző van s ez véletlenül az elnök is, az egész közgyűlést az elnök tartja meg s az egész közgyűlési functió nem áll egyébből, mint a szavazati jegyek kibontásából s az eredménynek a közgyűlési jegyzőkönyvbe leendő felvételéből. Az így megválasztott elnök hívja össze a megválasztott kamarai tagokat, kik megalakítják a kamarát, s a közgyűlési jegyzőkönyvet a miniszteriumnak felterjesztik.

Ez méginkább kitűnik, ha a közjegyzői törvényt az ügyvédi törvényvel (1874. XXXIV.) összehasonlítjuk. Ugyanis már a kamarák iránt való intézkedés e két törvényben lényegesen különbözik, mert míg a közj. törvény azt rendeli, hogy mindegyik kamarához legalább 15 közjegyző tartozzék, addig az 1874. XXXIV. tcz. rendelete szerint a kamara legalább 30 ügyvédet foglaljon magában. Azaz a közjegyzői törvényben a hozzátartozóság, a kívül állás, az ügyvédi törvényben a befoglaltság, a benlevés van befejezve.

A kamarának definitiója is minden kétséget kizár, mert az ügyvédi törv. 18. §-a szerint az ügyvédi kamara a területen lakó s a lajstromba felvett ügyvédekből áll, míg a közj. törv. szerint a közj. kamara egy elnök 4 rendes és 2 póttagból áll (28. §.), kiket a ke-

rületbeli közjegyzők közgyűlésileg *maguk közül* választanak (29. §.).

Az ügyvédi rendtartás 21. §-a szerint az ügyvédek közgyűlése választmányt választ (mely a 20. §. szerint a kamara mandatariausa), a közjegyzők közgyűlése pedig magát a kamarát. Az ügyvédeknek a közgyűlés fellebbezési forum, a közjegyzőknél nem az.

Az ügyvédi rendtartás 23. §-a szerint a választmányt a kamara tagjai, a közj. törv. 29. §-a szerint a kamarát a kerületbeli közjegyzők választják.

Az ügyvédi kamara csak egyszer (első alakulás 110. §.) alakul meg s a lajstromba újonnan felvett ügyvédek eo ipso a kamara tagjaivá is válnak, míg a közj. kamara minden választás után újra alakul, és az újonnan kinevezett közjegyzők nem válnak e kinevezés által a kamara tagjaivá.

Éppen így értelmezte a törvényt a miniszter a közjegyzők működésének kezdetekor, Berczely idejében, ki pedig a közjegyzői törvényt úgy ismerte, mint kevés más; a miniszter 33740. I. M. 1875. számú leiratában a kamarát a kerületében levő közjegyzőktől megkülönbözteti s ez utóbbiakat a kamara tagjainak nem tartja; a 2211. I. M. G. 1877. sz. a. kelt miniszteri leirat a kamarát és közjegyzőket szintén megkülönböztetőleg említi; a 26785. I. M. 878. sz. a kelt leiratban megtiltja, hogy a közgyűlés, mint nem hatóság, a kamara dolgaiba elegendjék, mely előbbinek egyéb hivatása nincs, mint a kamara tagjait megválasztani s az ügyrendet illető directiván kívül egyéb határozatokat nem hozhat s feliratokat a miniszterhez nem intézhet.

Mindezekből kétségtelen az, hogy a közjegyzői kamara a kerületbeli közjegyzők testületétől önálló hatáskörrel felruházott hatóság, nem pedig választmány, minek azt némelyek tartani és nevezni szokták.

Bánffy Simon
pécsi kir. közjegyző.

Közjegyzői irodák átadása.

Az 1886. VII. törvénycikk 15., 16., és 17. §§-aiban van szabályozva az az eljárás, mely a közjegyzői állás üresedésbe jött esetén a közjegyzői hivatalos iratok, tárgyak s könyveknek, valamint a közjegyzői pecsétnek őrizet alá vétele, azoknak az illető törvényszék kiküldötte által való leltározása és a kirendelt helyettesnek, illetve a volt kir. közjegyző utódának átadása alkalmával követendő. A közjegyzői novella ezen most hivatkozott szakaszait a vonatkozó törvényhozási munkálatokban azzal találjuk indokolva, hogy — «ha a közjegyzői hatáskör és az abba eső teendők természetét tekintjük» — a jogkereső közönség érdekében, a jogbiztonság és közhitelesség szempontjából tüzetes intézkedések szükségesek, hogy a közjegyzői iroda, mielőtt megüresedik, azonnal hatósági felügyelet alá kerüljön s maradjon addig, míg a közjegyző utódja át nem veszi. E szakaszok első pillanatra elég kimerítőnek látszanak, az élet, a gyakorlat azonban kimeríthetlen az új esetek és kérdések megteremtésében; az így felmerült eseteket vagy a meglévő törvényes intézkedések alá kell foglalni, ha az a törvényt magyarázat tanai szerint lehetséges, vagy pedig a törvényhozásnak kell, a jogfejlődéssel lépést tartva, gondoskodnia azoknak szabályozásáról.

Az 1874: XXXV. törvénycikknek a közjegyzői hatásköréről szóló ötödik fejezetében van egy szakasz, az 55.-ik, mely szerint «a közjegyző jogosítva van a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben beadványokat intézni; azonban minden beadványra nevét sajátkezűleg ráírni tartozik,» — melyet a törvényhozás annak idején a szűkre szabott hatáskörrel való tekintettel a közjegyzők megélhetése céljából alkotott. Ez a szerény 55. § — különösen a vidéken, — tényleg egyik fő támaszát képezi a közjegyző anyagi helyzetének, mely nélkül existálnia lehetetlen volna; annak a kir. közjegyzőnek, a ki kerületében a jogkereső közönség bizalmát megnyerni képes, beadványai évről-évre szaporodni fognak s ezen működéséből kifolyólag irodájában egy egész kis írártár keletkezik, melynek lényeges részét képezik az ügy befejezése után az irodában maradt okiratok, melyeket a felek a közjegyzőtől átvenni elmulasztottak, vagy folyamatban levő ügyekhez tartozó okiratok, például olyanok, melyeket a fél a

közjegyzőnek nyilvántartás végett azzal a megbízással ad át, hogy a kellő időpontban azok alapján nyilvankönyvi bejegyzéseket fogadtasson. Hogy ezek az okmányok, akár hiteles kiadványok legyenek azok, akár magániratok, továbbá az azokra vonatkozó tervrajzok s egyéb mellékletek, a felekre nézve óriási értéket képviselhetnek és pótolhatlanok lehetnek, — felesleges bizonyítgatni.

Kérdés, vajjon az ezen szakasz alapján való működésből keletkezett írártárak, más szóval a közjegyzői irodába az úgy nevezett magán-megbízás alapján került okiratok a közjegyzői irodák átadása alkalmával jelenleg, a mostani gyakorlat szerint, mily elbánásban részesülnek, — vajjon a hatósági felügyelet ki van-e ezekre is terjesztve, vajjon leltározatnak-e az 1885. VII. t.-cz. 15., 16., 17. §§-ai értelmében s átadatnak-e azok a kirendelt helyettesnek, illetve utódnak?

Tudtommal ez idő szerint a kérdéses iratokra a fenti szakaszok ki nem terjesztetnek, mert — s ez egy kamarai határozat tekintélyével támogatott s nagyon elterjedt nézet — a királyi közjegyzőnek a hivatkozott 55. § alapján való működése nem közjegyzői működés, nem hivatalos ügyködés, hanem magán-megbízás alapuló eljárás s azért az abból származó iratok sem lehetnek oly közjegyzői hivatalos iratok, a melyek a közjegyzői iroda átadása alkalmával hatósági felügyelet alá kerülhetnének, sőt Rupp is azt állítja a «m. kir. közjegyzőségi törvény magyarázata» című kitűnő műve 241. lapján, hogy a közjegyzőnek érintett iratai — kérdésünk szempontjából — ugyanazon tekintet alá esnek, mint akármelyik más «magán ügyviselő» iratai. Mi történik tehát ezen felfogás szerint az efféle iratokkal? Minden hatósági ellenőrzés és felügyelet nélkül maradnak.

Egy királyi közjegyző, kinek a kérdéses 55. §-on alapuló működéséből kifolyólag 18 év alatt óriási írártára keletkezett, elhalt; százakra ment azon okiratok száma, a melyek alapján a kellő időpont bekövetkezésével a tkvi átíratás kérendő lett volna és ismét százakra ment az olyanok száma, a melyek már elintézés nyervén, a feleknek kiszolgáltatandók lettek volna. A fenti felfogás alapján, a melyet az illetékes kamara is enuncziált, ez az írártár nem leltározatott; az iratok tehát tényleg minden hatósági felügyelet nélkül az örökösök kezei közt maradtak; ezek, nem lakván helyben, hogy megszabaduljanak a rájuk nézve értéktelen lomtól, átadták azokat

egy ügyvédnek, a nélkül, hogy a felek mindezen változásokról akár hivatalos, akár magán értesítést kaptak volna. A szegény ügyfélnek nincs egyéb kezében egy «ideiglenes nyugtá» nál, mely bizonyos díjak átvételéről szól; ezzel a nyugtával járja azután sorra a hivatalokat, míg nagy nehezen rátalál okíratára, ha ugyan az időközben az ide-oda hurczolás közben el nem kallódik. Elképzelhető, hogy az így pórul járt félnek a magyar közjegyzői intézményről nem lesznek valami nagyon épületes fogalmai, a midőn tagadhatatlan, hogy ügyét csak azért adta által kir. közjegyzőnek, mert abban a biztos meggyőződésben volt, hogy azt a legjobb kezekre, kir. közjegyzőre, tehát közhivatalnokra bízta, a ki eljárásáért felelős.

Kérdem, van-e valaki, a ki intézményünk érdekeit szíven hordja, a ki ezt az eljárást s annak le sem írható consequentiáit a sokat hangoztatott közhitelességgel, a jogkereső közönség biztonságával összeegyeztetni tudná! Lehetetlen azt a közjegyzői intézmény megszilárdulása és a közönség érdekeinek megóvása szempontjából a leghatározottabban el nem ítélni. Hátha annak a közjegyzőnek az örökösei ismeretlenek, hátha a közjegyzői állás lemondás, elmozdítás, a honpolgári minőség elvesztése vagy képtelenség indokából szűnik meg? Mindezen esetekben, beleértve az áthelyezést is, a kérdéses íráttal senki sem gondol, hatósági felügyelet, ellenőrzésről szó sincs, hiszen az az illetőnek egészen privát természetű ügye!

Nem hiszem, hogy mindnyájan egyet nem értenénk abban, hogy ez az állapot tarthatatlan s hogy a bajt gyorsan és gyökeresen orvosolni kell.

De hát igaz-e az, hogy a kir. közjegyzőnek az 55. §-on alapuló működése nem hivatalos természetű működés, — helyes és jogosult-e az a felfogás, hogy az ezekre vonatkozó iratok nem hivatalos iratok, legalább nem oly «közjegyzői hivatalos iratok», melyek az 1886. VII. törvénycikk 15., 16., 17. §§-ai alapján hatósági közbenjárás mellett átadandók? Szerény nézetem szerint a kérdéses működés s a kérdéses iratok nem tekinthetők a közjegyző magáníratának. Az 1886. VII. tcz. 15., 16., 17. §§ ai értelmében a hatósági ellenőrzés alá eső iratok szempontjából csak kétféle distinctiót szabad tenni: vagy hivatalosak azok, vagy nem hivatalosak, tehát magántermészetűek; ha magántermészetűek, akkor egy kategóriába tartoznak a közjegyző családi s egyéniségére vonatkozó irataival és levelével s akkor úgy azokra, mint ezekre hatósági felügyelet nem

képzelhető; akkor úgy azok, mint ezek szempontjából hivatalos felelősségről sem lehetne szó. Ámde ez határozottan nem áll, mert kétségbe vonhatlan, hogy a közjegyző a beadványi könyvet épen a hatósági felügyeletre való tekintettel tartozik vezetni, hogy a beadványokat ellenjegyezni tartozik, hogy ezen működése közben elkövetett mulasztásaiért felelősséggel tartozik ugyanazon fegyelmi bíróság foruma előtt, mint szorosán közjegyzői teendőiben, hogy az 1886. VII. t. cz. 42. §. 2. c) pontja egyenesen fegyelmi vétségnek nyilvánítja az alaptalan s nyilván céltévesztett beadványok készítését; mindez együttvéve nyilvánvalóan azt bizonyítja, hogy a közjegyzőnek ezen ügyködése is hatósági felügyelet alatt áll; abból továbbá, hogy a kérdéses 55. § a közjegyző hatásköréről szóló V. fejezetben van elhelyezve, nyilvánvaló az is, hogy a közjegyzőnek ezen szakaszon alapuló működése hivatalos és nem magán jellegű. A «magán megbízás» kifejezést alaptörvényünk (1874. XXXV.) nem is ismeri, nem is használja, e kifejezést az 1880. LI. törvénycikk, vagyis díjtörvényünk utolsó 27. § ában találjuk; ha pedig e szakaszt nem magában, de az előző 22. §-tól kezdve végig olvassuk, nyomban feltűnik, hogy a magán megbízás szemben a bírósági vagy hatósági megbízással értendő s ily értelemben a hagyatékok tárgyalására, csődök, hitbizományok leltározására vonatkozó bírósági vagy hatósági megbízással szemben minden egyéb működése a közjegyzőnek magán megbízáson alapul; vagyis, ha váltót ovatolok, vagy közjegyzői okíratot veszek fel, épen úgy magán felek megbízásából járok el, mintha egy telekkönyvi beadványt szerkesztek. Hivatalos működés az egyik épen úgy, mint a másik, csak az a különbség, hogy ott a közhitelesség attributumaival felruházottan működöm, itt nem. Nincs is különbség a hivatali felelősség szempontjából sem, mert úgy a közjegyzői okírat felvételénél vagy váltóóvásnál, mint egy beadvány készítésére vonatkozó megbízásnál az illető ügyfél bennem a hivatásszerű megbizottat választja meg, vagyis azt az egyént, ki mint közhivatalnok hivatásszerűen tartozom a megbízást teljesíteni, a minnek, ha meg nem felelek, úgy az egyik, mint a másik esetben, nemcsak mint magán személy, hanem mint közhivatalnok is tartozom felelősséggel.

Ezekből következik, hogy a közjegyzőnek az 55. § alapján való működéséből származó okíratok hivatalos iratokat képeznek s nem tekinthetők az illető közjegyző magánokiratainak. Csak a ke-

zelésre nézve tesz a törvény különbséget, a mi azonban az 55. § iratainak hivatalos jellegén mit sem változtat.

Alkalmazzuk most azt a tételt, hogy az 55. § on alapuló működésből kifolyó iratok — hivatalos iratok, — az 1886. VII. t. cz. 15., 16., 17. §-aiban szabályozott eljárásra s nézzük vajjon ezek a szakaszok alkalmazandók-e a fent körülírt íráttárokra? E három szakaszban a hatósági felügyelet alá veendő iratok felváltva használt következő kifejezésekkel vannak meghatározva; a 15. §-ban »közjegyzői hivatalos iratok«, — »hivatalos iratok«, — a 16. §-ban »közjegyzői iratok«, a 17. §-ban ismét »íratok«, azután »közjegyzői iratok« — kifejezéseket találjuk. Azok, a kik az 55. §-ból származó iratokat nem tekintik hivatalos iratoknak, akként érvelnek, hogy ezen szakaszokban használt azon kifejezés, hogy »közjegyzői iratok« vagy »közjegyzői hivatalos iratok« — arra utal, hogy csak is a szoros értelemben vett közjegyzői iratok, vagyis azok, a melyek az ügykönyvi bevezetés tárgyai, tartoznak hatósági felügyelet alá, — ellenben, hogy ki vannak zárva az 55. §, vagyis a magán megbízásból való iratok.

Ez az értelmezés azonban nem talál, mert, ha az helyes volna, akkor a bírói vagy hatósági megbízásból származó iratok sem érthetnének a »közjegyzői hivatalos iratok« kifejezés alatt, pedig, hogy azok igenis átadandók, ezt ők sem tagadják. Ebből arra merek következtetni, hogy a három §-ban váltakozva használt kifejezések korántsem értetendők praecise csak a közjegyzői okíratokra, mert, ha nem értetnek alattok a magán megbízások, akkor nem érthetők a bíróiak sem, ha pedig elfogadjuk azokat a bírói megbízásokra, nem látom át, miért ne volnának elfogadandók a magán megbízásokra is: vagyis én e kifejezéseket tágabb értelemben vélem értelmezendőknek, melyekkel a törvényhozás minden hivatalos iratot egybefoglalt, a főszólyt a »hivatalos« jelzőre vélem fektetendőnek s nem az itt csak mellékes jelentőséggel bíró »közjegyzői« szóra. Következik ez az illető törvény intentioiból, melyeknek csak az általam adott magyarázat mellett lehet eleget tenni; ellenesetben — a mint fent jeleztem, — százazreket repraesentáló íráttárok, mint magánjellegűek, hatósági felügyelet nélkül maradnának s akkor e részben a jogbiztonság szempontjából a közjegyzői intézmény hátrább állana az ügyvédinél, mert itt megvan a hatályos hatósági felügyelet s gondoskodva van a magánosok jog- és érdekbiztonságáról; ezt én a

törvényhozásról föltételezni nem merem; ha megadta a perenkívüli ügyekben a beadványozási jogot, akkor a felek jog- és érdekbiztonságát legalább is annyi garantiával kellett a közjegyzői intézménynél megvédenie, mint az ügyvédinél.

Ezek után áttérek arra az eljárásra, mely az én felfogásom helyes volta esetén, az 55. § alapján támadó íráttárok átadás s átvétele alkalmával követendő volna; — e részben minden törvény vagy rendeleti intézkedés híján vagyunk; szerintem az összes idevágó okíratok leltározandók s a hivatali utódnak leltár mellett átadandók volnának, a hivatali utódnak pedig kötelessége volna minden egyes felet a hivatalban történt személyváltozásról kiértésíteni s az ő feladata lenne az okíratokat a feleknek kiszolgáltatni; a fél dolga azután ügyének további ellátásáról gondoskodni; áthelyezés esetén sem lehetne elég alapos ok a panaszra, mert míg egy részről a hivatal átvételére kiszabott törvényes három havi idő elegendő a függő ügyek elvégzésére, úgy másrészt az áthelyezés ténye a fél és a közjegyző közt meghatalmazási viszonyon oly nyomós változást idéz elő, mely indokoltá teszi, hogy a fél erről hivatalos értesülést szerezvén, a meghatalmazási viszony fenn vagy fenn nem tartása iránt maga határozzon.

Vagy el kell fogadni azt, hogy az 55. §. szerinti iratok is hatósági felügyelet alatt állanak s ekkor az 1886. VII. t. cz. 15., 16., 17. §§-aiban szabályozott eljárás elveinek fenntartásával és kiegészítésül csak az a kérdés lesz rendeleti uton szabályozandó, hogy a közjegyzői állás megszűntének különböző esetei szerint a hatósági felügyelet alá vett ily természetű iratok mily elbánás alá kerüljenek, vagy pedig, ha az 1886. VII. tcz. vonatkozó szakaszait nem találjuk kiterjesztendőknak az 55. § on alapuló íráttárokra, — akkor haladéknélkül rendeleti uton ki kell mondani az elvet, hogy ezek az íráttárok is hivatalos gondozás tárgyát képezik s gondoskodni kell megfelelően arról, hogy ezek a közjegyzőnél a felek jog- és érdekbiztonsága szempontjából ép oly elbánásban részesüljenek, mint az ügyvédnél.

Kamaráink feladata volna a kérdést — tekintettel az ez idő szerint várható nagyobb személyváltozásokra — felkarolni s annak rendezése iránt a magas kormánynak felterjesztést tenni.

Dr. Kovaliczky Elek
homonnai kir. közjegyző.

A 24366/93 sz. I. Ü. Ministeri rendelet 131-ik szakaszához.

A tényleges birtokos tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvek bejegyzéséről és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítéséről szóló 1892. évi XXIX. t. cz. 2. §-nak 2. b.) pontja alapján folyamatba teendő az eljárás, ha a hagyatéki tárgyalás során az tűnik ki, hogy egészben, vagy részben a hagyatékhhoz tartozó valamely ingatlan tulajdonjoga a telekkönyvben nincs az örökhagyónak és tényleges birtokosának nevére bejegyezve és a szóban álló törvény végrehajtása tárgyában 1893. évi július hó 8.-án 24366 szám alatt kibocsátott magyar kir. igazságügyminiszteri rendelet (megjelent a magyarországi rendeletek tára 1893. évfolyam 1580 s következő lapjain, valamint az igazságügyi közlönyben 1893. évi II. évfolyam 8. számához fűzött mellékletben) 11. §-a szerint, ha a hagyatékhhoz tartozik valamely ingatlan, a melynek tulajdonjoga a telekkönyvben nincs az örökhagyó nevére bejegyezve: a hagyatéki tárgyalást vezető kir. közjegyző hivatalból köteles a tulajdonjog bejegyzésének céljára tartozó teendőket teljesíteni.

Ha az örökhagyó egy vagy több más személylyel együtt volt valamely telekkönyvileg osztatlan ingatlanak akár közös, akár megosztott részek szerinti birtokosa: az eljárás az egész ingatlanra és valamennyi tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzésére kiterjesztendő; mely intézkedés az örökösödési eljárást szabályozó 1894 évi XVI. t. cz. 68. §-a által fel van tartva, azon újabb rendelkezéssel, hogy az utóbb idézett törvény 52. §-a alapján ily esetekben a hagyatéki tárgyalása is a helyszínén tartandó meg.

Ezen 24366/1893 szám alatt kibocsátott ministeri rendelet szerint ily ügyekben eljáró kir. közjegyző az alábbi teendőket végezni tartozik: hivatalból köteles megszerezni az adatokat és bizonyítékokat, a melyek a tulajdonjognak a tényleges birtok alapján való bejegyzésére szükségesek (rendt. 11. §.), az eljárás határnapjáról az érdekletteken felül az illető község előljáróságát értesíteni (rendt. 117. §.), — a helyszíni eljárást megelőzőleg a telekkönyvi állást megvizsgálni és szükség esetén a telekkönyvi térképről készített vázrajzokkal ellátni magát (rendelet 118. §.), a helyszínén eljárni s

jegyzőkönyvet felvenni, azt mellékleteivel együtt szeljegyzés és elintézés végett a telekkönyvi hatóságnak haladéktalanul bemutatni (rendt. 119. §.).

Mindezen, az előző kikezdésben felsorolt és a 24366/93 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendeletről az egyes pontoknál zárjegy alatt idézett §§-kal igazolt teendőkhöz, ugyanazon rendelet 131. §-a szerint a kir. közjegyzőnek, ha a hagyatéki leltári értéke 1000 koronáig terjed, 2 korona, — 1000 koronától 2000 koronáig 4 korona, — 2000 koronától 4000 koronáig 6 korona, — 4000 koronától 10000 koronáig 8 korona, — minden egyéb esetben 10 korona díjtöbblet jár.

Tekintve már most, hogy a hagyatékok leltári értéke átlag véve a jobbmódú vidékeken 1000 frt., tehát 2000 korona, a kevésbé vagyonos járásokban 500 frt., tehát 1000 korona és a Kárpátok hegláncolatában elterülő országrészekben 300 frt., tehát 600 korona összeget képvisel, ezen munkáért az eljáró kir. közjegyző legtöbb esetben 1—2 frttal díjaztatik, még pedig oly ügyekben, melyekben — ámbár a telekkönyvi állapot rendezése a tulajdonos terhére esik — a szóban álló külön eljárást kivétel nélkül az örökhagyónak hanyagsága, gondatlansága, legjobb esetben mulasztása idézte elő, — s különben a tulajdonjognak rendes uton való bekezelezése esetén pusztán a kiállítandó adásvételi szerződés, valamint a telekkönyvi beadványra járó bélyegekre megkívánt összeg az 1—2 frtos díjat felülmúlta volna.

De eltekintve ezen, különösen a kisebb értékű ügyekben a végzett munkával arányban nem álló díjazástól, a szóban álló és sokszor idézett rendelet, — pusztán csak a városok területére kiterjedő közjegyzőségek kivételével, — az ily ügyekben eljáró kir. közjegyzőkre nézve felette sajgó az által, hogy a helyszíni tárgyalás folytán szükségessé vált fuvar s ha a végzendők az oda és visszautazással együtt több időt vesznek igénybe, az élelmezésre fordított kiadások, a külön díj összegét felülmúlják, sőt az említettek fedezésére, a telekkönyvi hatóság székhelyétől messzebb vagy a vasuti állomástól félreesőbb helyeken az 5 frtnyi legmagasabb díj sem elegendő, — holott ezen 5 frt csak nagyobb értékű, 10000 koronát meghaladó hagyatékok után jár s ekkép csak ritkán előforduló esetekben számítható fel, mert rendszerint vagyonosabb birtokosok,

magasabb fokú műveltségük folytán, tulajdonukat képező ingatlanok telekkönyvi állapotának rendezéséről meg nem feledkeznek.

Az eddig felsoroltak ellenében egyedül azon ellenérv hozható fel, hogy miután az 1894. évi XVI. t. cz. 52. §-a értelmében ily esetekben a hagyatéki tárgyalást is egyidejűleg a helyszínen meg kell tartani, ugyanazon törvény 117. §-ában I. alatt vagyis a hagyatéki határnapnak a közjegyző vagy kerületéhez tartozó járásbírók székelyen való megtartása esetén járó díjak és a II. alatt, vagyis a helyszíni tárgyalás folytán hason ténykedésért magasabb összegben megállapított díjkülönbözet által meg lesznek térítve a nem fedezett kiadások, — azonban ezen különözet a kisebb értékű hagyatékoknál csekély (1—2 frt) s ez utóbbi a külön díjjal együttvéve a távolabb fekvő vagy vasuti állomástól félreesőbb községekbeni eljárás esetén, a tényleges kiadások fedezésére szintén nem elegendő, holott a 117. §-ban II. alatt felsorolt díjak felemelt összegben azért lettek megállapítva, miután a helyszíni tárgyalásokat, — mert ritkán fordulnak elő, — nem lehet csoportosítani s különben az oda és vissza utazás ideje alatt a közjegyző vagy járásbírósi székelyen való eljárás esetén több tárgyalást be lehet fejezni, vagy más teendőket lehet végezni.

Egyidejűleg még azon körülmény is figyelembe veendő, hogy miután a sokszor idézett rendelet 116. §-a szerint, a hagyatéktárgyalást vezető kir. közjegyző ezen ügyekben a 31—75. §§. értelmében eljárni köteles s ugyanazon rendelet 47. §-ának intézkedése szerint «ha a felek előadása, vagy a kinyomozott tényállás szerint a tényleges birtokos a tulajdonosnak házasátarsa (1891: XVI. t. cz. 15. §. c.); ha a telekkönyvi tulajdonos kiskorú, ha gondnokság vagy csőd alatt áll s azért a végzés az ő saját kezéhez a 46. §. értelmében joghatálylyal nem kézbesíthető, végre, ha a végzést a telekkönyvi tulajdonosnak külföldön, vagy Horvát-Szlavon országok területén kellene kézbesíteni: a kiküldött a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése tekintetéből jegyzőkönyvet sem vesz fel.» Ily esetekben az eljáró kir. közjegyző, a helyszínen való megjelenés daczára, az amúgy is csekély különdíj megállapítására nem számíthat azon okból, mert ezen ténykedés a hagyatéki iratokból ki nem fog tünni s a külön felveendő jegyzőkönyv elmaradása folytán a tényleges birtoklás alapján fogamatba vett eljárás a díjakat megállapító kir. járásbíró előtt nem fog igazoltatni.

A felsorolt ellentétes érdekek, t. i. hogy a tényleges birtokos tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzése által ezen eljárást igénybe vevő felek szerfeletti kiadásokkal ne terheltesse, — de mindamellett az ezen teendőket végezni köteles kir. közjegyző kész kiadásai, a csekélyebb értékű, a telekkönyvi hatóság székelyén kívüli esetekben is legalább megtéríttessenek s az utóbbi a vesztett időn felül még anyagi áldozatot hozni ne kényszeríttessék az amúgy is a tulajdonjog bekebelezését mulasztó tényleges birtokos érdekében eszközlött kötelező közreműködés alkalmával a jogosság, valamint a méltányosság szempontjából akkép egyenlíthetők ki, ha mindazon esetekben, midőn az 1892. évi XXIX. t. cz. idevágó rendelkezései alapján nem a kir. közjegyző vagy kerületéhez tartozó kir. járásbírósi székelyén tartatik meg a tárgyalás, a sokszor idézett rendelet 129. §-ában meghatározott módon az eljáró a fuvardíj megtérítését is követelheti, de csak azon esetekben, a midőn a hagyatéknak tárgyalása után az 1894. évi XVI. t. cz. 117. §-ában az I. és II. közti díjátalánykülönbözet a tárgyaló kir. közjegyző fuvar, esetleg, amennyiben az eljárás az oda-és visszautazással együtt fél-napnál több időt venne igénybe, az 1880. évi LI. tcz. 20. §-ában meghatározott napidíjösszegét felül nem múlná, — s ezen díjak az eljáró kir. közjegyző javára még akkor is megállapítandók, ha a 24366-93 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 47. §-ában felsorolt esetek csak a tárgyalás során derülnének ki.

Décsy Lajos
trecsényi kir. közjegyző.

Vegyések.

A **helyettesek congressusa** a szaksajtó egy részében — sajnálatlalt kell constatólnunk — nem a legkedvezőbb visszhangot keltette,

A «Jog» f. évi november 17.-i számában az ügyvédi, december 1.-i számában pedig a bírói karnak egy tagja szólalt fel tárgyában s pedig oly szellemben, mely sem a congressusra, sem a helyettesekre nem kedvező. Tudjuk jól, hogy egy-egy elvétett hang még nem az egész közvélemény, de avval a kedvelt fikcióval sem

akarjuk magunkat áztatni, hogy az illető felszólalások «csakis egyéni nézetet képviselnek». Nem minden bíró és ügyvéd gondolkozik mai nap már úgy az intézményről s jelesen a congressusról is, mint az illetők, kiknek felszólalásában annyit legalább is köszönettel tartozunk regisztrálni, hogy a congressust elég fontosnak tartották arra, hogy határozata ellen nyilvánosan állást foglaljanak. De bizonyára van még egy elég tekintélyes töredéke mind a két karnak, melynek többé-kevésbé az ajakáról szedték le a felszólaló urak a kifogásaikat. Ez elég sajnós, de azt hisszük, nem való nagyon fölvennünk. Az igaz belátás — lassan, ebben is, mint egyebekben — idővel kétségtelenül utat fog törni magának s amint mai napon is már nem egy bíró és ügyvéd fejszóvalva olvashatta azokat a cikkeket, eljön az idő, nem kétkedünk, mikor a megírásuk is a lehetetlenségek közé fog tartozni. S ezt az időt a kérdésekhez hasonló cikkek csak siettetni fogják. Annyira nyilvánvaló a téves voltuk és a méltánytalanságuk is. Hányszor lett hangsúlyozva, hogy, mikor a kinevezési rend reformját sürgetjük, nem a bírói és ügyvédi kar ellen hadakozunk, sem valami szükkeblű kaszt-szellem nem vezérel, hanem a saját karunk egészséges fejlődését, sőt egyenesen a fennmaradását féltjük. Ha a bírói pályán rendszerű előléptetés helyett állandóan kívülről hozott, bármily érdemes egyének kinevezése által zárnák el az előmenetel útját azok számára, kik e pályán épen a legháládatlanabb éveket, a kezdő éveket töltötték, vajjon nem volna-e törekvésük az illető mellőzötteknek, hogy az ilyen méltánytalan állapotot megszüntessék? Lehetne-e méltányosan rájuk vetni avval, hogy csak az érdekeiket védelmezik? Hiszen vannak jogos érdekek is! Egy közhely ez, melynek hangsúlyozására a cikkíró urak egyikének valóban hihetetlen ez irányú szemrehányása kényszerít. És a másik, ki a bírói hivatásnak a közjegyzői fölött rangelsőbbségét vitatja! Nem vagyunk képesek, mint a cikkíró bíró úr, a congressus határozatából olyat kiolvasni, hogy a «közjegyzői intézmény az összes jogi intézmények között a legislegfontosabb», sem nem emlékszünk, hogy intézményünk egy tagjától valaha ilyen gyermekes állítást olvastunk volna. Szívesen concedáljuk a bírói hivatás elsőbbségét (ha már bele kell mennünk az ilyen, kissé oskolaszagú, vitába); nemcsak a magunké, hanem minden más hivatás fölött is a legelőkelőbbnek tartjuk a bíróét. Hanem az már aztán megint nem járja és nem is valami nagy tájékozottságra vall, hogy

valaki a közjegyzői hivatás jelentőségét és rangját a bírói megbizási ügykör révén keresi. És aztán, mi köze ennek a közjegyzői állások betöltésének kérdéséhez?

Különb, hogy helyetteseink ketteje a «Jog» deczember 1.-i számában derekasan megfelelt az illető cikkekre, fölösleges ezeknek összes tévedéseit szemem szednünk. Egészsükben inkább örömlhetünk a megjelenésüknek, mert a közvéleménytől csak úgy van okunk tartani, ha az tájékozatlan. Tájékoztatására pedig az ilyen támadások igen hasznosak.

A budapesti kir. közjegyzői kamara ez idei közgyűlését november hó 20.-án tartotta, melyen megválasztattak elnökké: *Tokaji Nagy Lajos*, választmányi tagokká: *Rupp Zsigmond*, *Feszenszky Danó*, *Dr. Mannheimer Ignác*, *Zimányi Alajos*, póttagokká: *Zarka Dénes* és *Gánóczy Flóris*. A választmány következőleg alakult meg: elnök: *Tokaji Nagy Lajos*, titkár: *Feszenszky Danó*, pénztárnok: *Dr. Mannheimer Ignác*. A fegyelmi bíróság rendes tagjai: *Rupp Zsigmond*, *Zimányi Alajos*, póttag: *Gánóczy Floris*. *Tokaji Nagy Lajos* kir. tanácsos, a kamara elnöke, jelentésében, miután a kamarának 20 évi ügyforgalmára s az egész intézménynek ez időszak alatti fejlődésére visszapillantást vetett, következőképen nyilatkozik a kinevezési rendszernek immár oly égetővé vált reformjáról:

«Kamaránk tagjai mindinkább érzik az 1886: VII. t. cz. azon rendelkezésének súlyát, — mely a közjegyzői pályát, a közjegyzői gyakorlat mellőzésével, a négy évet bírói vagy ügyészi pályán levőknek, s a valamely ügyvédi kamara bejegyzett tagjául igazolt ügyvédeknek megnyitotta.

Az által, hogy ezen idézett törvény, az 1874: XXXV. 2. §-ban fentartott két évi közjegyzői gyakorlat kimutatását többé nem kívánja: mindenesetre árt a közjegyzői intézmény fejlődésének, midőn oly egyéneket is állít a közjegyzői iroda vezetésére, kik legtöbbször míg a gyakorlat követelményeit betanulják, nem vezetik irodájukat; de többé-kevésbé a némi gyakorlattal bíró irodatagokból összetoborzott segédszemélyzetük által vezetettnek.

A közjegyzői törvény indokolása igen helyesen emelte ki, miszerint «két évi közjegyzői gyakorlat szükséges: a bírói és ügyvédi funkcióktól sok tekintetben különböző és szigorú formákhoz kötött közjegyzői teendők alapos megismerésére». Ily gyakorlatot kitöltött

jelöltek a 20 év alatt a kamara területéni helyettesek közül, ezen s más kamarák területére 22-n nevezettek ki.

Ámde mióta a közjegyzői gyakorlat kimutatását többé a törvény nem kívánja — s mióta ennél fogva a közjegyzői gyakorlaton levő helyettesek a kinevezéseknél legtöbbször mellőztetnek: — beállott az, hogy a közjegyzői helyettesek száma, mely a kamara területén a 20 év alatt 173 volt, rendkívül lepadt, elkedvetlenedtek a pályától, melyhez képzettségük mellett férfi korukban sincs biztos kilátásuk az önállóságra; s így kamaránk területén ez idő szerint már csak is 13 van — tehát 20 közjegyzőnek épen nincs helyettese, míg közjegyzői jelölt alig van néhány bejegyezve, miután az ilyenül magokat bejegyeztettek többnyire töröltették magokat s ki léptek az irodákból.

Már pedig, ha el is tekintünk sok phisicai időt felemésztő ügynevezett folyó irodai ügyektől, mint a könyvek vezetése, a másolatok, a névalírások hitelesítése stb. mind, szintén gyakorlatot igénylő eljárásokbani segédkezésektől: az 1886: VII. 4. §-ban körülírt teendőket is minden esetben maga a közjegyző kénytelen igen sokszor irodájától távol személyesen elintézni s így a nagy közönség igényeinek kiszolgálásában föltétlenül korlátozva van; s ez is egyik lényeges oka, hogy az intézmény nem fejlődhetik. — agendái elintézésének jó része — többnyire a felek nagy kárára — avatlan egyének kezébe kerül.

Az intézmény érdeke követeli tehát főként, hogy törekedjünk arra, miszerint a közjegyzői gyakorlat kimutatása: — a közjegyzői kinevezéseknél mérvadó tekintetbe vétessék.»

Nem kevésbbé figyelemre méltó a mit az érintett jelentés a közjegyzői díjszabás reformjáról mond:

«Nem lehet végre meg nem emlékezni arról, — mint már mult évi jelentésemben is reá mutattam, — hogy a *közjegyzői* — átalán 1880-ban, de csak is az 1874-beni szabályoknak törvénybe vételével megállapított — *dijszabás*: mely az akkori viszonyokhoz képest is igen megszorított volt; — ma 20 év után méltányosan fent nem tartható, — annak emeltetnie kell.

A törvényhozás, részben, — az 1894: XVI. 117—121. §-ban a hagyatéki ügyekbeni eljárásokban, — a díjakat némileg emelte; a közjegyzői funkciók egyéb ágaiban azonban, az ma is változatlanul van.

Az életfentartás feltételei pedig ezen 20 év alatt folyton súlyosbodtak, a szükségletek értéke — a legelemibb élelmi cikkektől kezdve — aránytalanul emelkedett; mely tényt lehetetlen ignorálni; de nem ignorálta azt a törvényhozás sem; számtalan esetben: a képviselők napi díjának s lakoér illetményeinek átalánnyal emelésében, — a közhivatali fizetéseknek úgy az állami, mint törvényhatósági szolgálatban, magánintézeti, egyleti s önkormányzati köröknél jelentékeny nagyobbításában, — a katonai szállások s élelmezés átalányainak megállapításában: — mindenütt látjuk, hogy az idő sviszonyok követelményeivel számot vetettek, s folytonosan látjuk azt is, hogy a megyei tisztviselők, a községi s körjegyzők, az állami hivatalnokok egyes osztályai, a telekkönyvvezetők, a bírósági végrehajtók, testületileg szervezkednek s petitionálnak anyagi helyzetük javításáért; — de a társadalom minden rétege, — az ipar, a kereskedelem, a gyárak és mezők munkásai — mintegy nyomás alatt — küzd a kereset és szükséglet közti különbözet kiegyenlítésére.

Nem szerénytelenség tehát, ha a közjegyzői kar, melynek semmi nyugdíj igénye nincs, a munkatehetlensége esetére s családjá biztosítására gondoskodnia kell; s melynek irodája fentartása is ma jelentékenyebb költségvetést igényel: az 1880: LI. törvénycikknek a mai értékekhez alakuló novumát kieszközölni törekszik.

Óhajtom, hogy e részben a kamarák törvényes hatáskörükben, az igazságügyi kormányzathoz felterjesztéssel éljenek: kérvén a díjszabásnak — meghallgatásuk mellett — mérsékelt emeléssel ujabban megállapítását.»

*

A kolozsvári közjegyzői kamara folyó év október hó 5.-én tartott közgyűlése alkalmából a választmány következőképen lett megválasztva: elnök lett *Dorgó Albert* kolozsvári, rendes választmányi tagok: *Tüses Karácsony* deési, *Gidófalvi István* kolozsvári, *Zágoni Gábor* nagyszebeni, *Müller Dániel* bánffy-hunyadi; választmányi póttagok: *Schilling Otto* szamosujvári és *Novák Rezső* medgyesi kir. közjegyzők.

Dorgó Albert kir. közjegyző elnöki jelentésében a szokásos visszapillantás előterjesztése után a közjegyzői állások szaporításának kérdésével foglalkozott és aggályainak adott kifejezést arra az eshetőségre, ha a szaporítások a mai hatáskör alapján, ennek minden tágitása nélkül, vétetnének foganatba.

Azután jelentést tett a kamarának Ő Felsége a király előtt, utolsó ott tartózkodása alkalmával tett tiszteletéről.

Ő Felségének, ki a kamara küldöttségét legkegyelmesebben fogadta, a kamarai elnök által a fogadtatás alkalmával tartott beszédre adott válasza a következő volt:

„*Viseljék hivatalukat mindenkor készséggel rendszerettel és ügybuzgalommal a közönség javára és meglegedésére s jóakaratom a közjegyzői intézmény irányában változatlan fog maradni.*“

Kiváló figyelmet érdemel *Kapdebó* Ferencz maros-vásárhelyi kir. közjegyzőnek a közgyűlés alkalmával a közjegyzői díjak behajtása tárgyában tett következő indítványa:

«A 17668/1887 sz. I. M. körrendelet most már majdnem 10 éve van hatályban és a kamara a miniszteri rendeletnek gyakorlati czélszerűsége felett, annak hasznos, vagy káros volta felett, nyilatkozhat, mert adatok állanak rendelkezésére.

A gyakorlati életben e rendelet nem vált be, mert:

a) a kir. közjegyzői díjak behajtása hosszadalmas;
b) az adósokra költséges, mert az ingóságra megkísérelt végrehajtás díjait a kir. pénzügyigazgatóságok által megbízott adóvégrehajtók beszedik és mégis legtöbb esetben nemleges zálogolási jegyzőkönyvet vesznek fel és ezután mégis szükséges az ingatlanokra a rendes kielégítési végrehajtási eljárás keresztülvitele;

c) a míg azon rendelet értelmében az ingatlanvégrehajtásra kerül a sor, gyakran az örökösök azokon már túladtak, úgy hogy a kir. közjegyző jól kiérdemelt díjait és költségeit (fuvar, ellátás, bélyeg stb.) elveszti.

Ennélfogva felterjesztés volna teendő a miniszteriumhoz, hogy ez a sérelmes rendelet mielőbb módosíttassék.»

Ezt az indítványt a közgyűlés egyhangúlag magáévá tette s elhatározta, hogy annak értelmében felterjesztést intéz az igazságügyminiszter Urhoz avval a kérelemmel, hogy a kir. közjegyző díjainak nehézkes behajtását olcsóbbá, kényelmesebbé s egyszerűbbé lehetne tenni az által, ha rendeletileg történék intézkedés az iránt, hogy az illető kir. közjegyző a hagyatéki tárgyalás rendén a tárgyalási jegyzőkönyv végén díjai ki nem fizetését constatalván, ezek jelzálogi biztosítását kérhesse, mely bekeblezést az örökösödési illeték biztosításához hasonló módon, a hagyatéki vagyon átruházásával egyidejűleg lehetne eszközölni. Ezen zálogjogi bekeblezés törlését a

kir. közjegyző hivatalos jelentésére az illetékes hagyatéki bíróság rendelné el.

Az elnök indítványára elhatározta a kamara, hogy a közgyűlési jegyzőkönyvek a kamara költségén mindenkor sokszoríttassanak s azok a kamara tagjainak és a társ kamaráknak is megküldessenek cserepéldány kérése mellett, hogy a testületi szellem ébrentartassék és a kamarák között az egyöntetűség lehetőleg megközelíttessék.

Végre *Novák* Rezső medgyesi kir. közjegyző indítványára a kamarai közgyűlés egy bizottságot küldött ki avval a megbízással, hogy miután a jövő év január hó 1-én életbe lépő örökösödési eljárás új mederbe tereli a hagyatéki ügymenetet, a kezdet nehézségeinek könnyebb leküzdhetése végett, valamint a kamara területén levő összes kir. közjegyzők lehetőleg egyöntetű eljárása végett a törvény által előírt összes okmányok tervezetét készítse elő.

A kassai kir. közjegyzői kamara az imént érintetthez hasonló ezélt követve, 30 okmány, illetve iratpéldányt dolgoztatott ki, melyeket 390/95 számú körrendeletével az összes területén működő, kir. közjegyzőknek elfogadásra ajánlott. Ezek a minták a következők:

I. Kérvény az örökösödési eljárás megindítása iránt az 1894. XVI. t.-cz. 3. §.; II. Értesítés az 1894. XVI. t.-cz. 23. §-ához; III. Megkeresés az 1894. XVI. t.-cz. 35. és 44. §-aihoz; IV. Jelentés az 1895. évi 43194. I. M. rend. 35. §-ához; V. Értesítés az 1894. XVI. t.-cz. 37. §-ához; VI. Megkeresés adó s értékbizonylat iránt az 1894. XVI. t.-cz. 42. §-ához; VII. Adó- és értékbizonylat az 1894. XVI. t.-cz. 42. §-ához; VIII. Megkeresés telekkönyvi másolat iránt az 1894. XVI. t.-cz. 45. §-ához; IX. Megkeresés telekkönyvi kivonat iránt az 1894. XVI. t.-cz. 43. §-ához; X. Leltár bemutatása járásbírósnak az 1894. XVI. t.-cz. 48. §-ához; XI. Leltár megküldése árvaszéknek az 1894. XVI. t.-cz. 48. §-ához; XII. Megbízás kir. közjegyző, helyettes vagy jelölt részére az 1886. VII. i.-cz. 4. §-hoz; XIII. Megkeresés gyám- vagy gondnokrendelés iránt az 1894. XVI. t.-cz. 50. §-ához; XIV. Idézés s értesítés az 1894. XVI. t.-cz. 53. §-ához; XV. Idézési hirdetmény az 1894. XVI. t.-cz. 54., 62. és 63. §§-hoz; XVI. Megkeresés gyámhatósághoz az 1894. XVI. t.-cz. 34., 62. és 63. §§-hoz; XVII. Megkeresés járásbíróshoz az 1894. XVI. t.-cz. 54., 57., 62. és 63. §§-hoz; XVIII. Átirat

községi előljáráshoz az 1894. XVI. t. cz. 54., 57., 62. és 63. §§. XIX. Átirat a hivatalos laphoz laphoz az 1894. XVI. t.-cz. 54., 57., 62. és 63. §§-hoz; XX. Idézési hirdetmény az 1894. XVI. t.-cz. 57. §-ához; XXI. Idéző végzés az 1894. XVI. t.-cz. 62. §-ához; XXII. Megkeresés gyámhatósághoz az 1894. XVI. törv.-cikk 62. §-ához; XXIII. Idéző végzés az 1894. XVI. t.-cz. 62. és 63. §§-hoz; XXIV. Idéző végzés az 1894. XVI. t. cz. 65. §-ához; XXV. Idéző végzés az 1894. XVI. t. cz. 66. §-hoz; XXVI Kézbesítési vevény; XXVII. Iratok bemutatása járásbírósnak az 1894. XVI. t. cz. 71. §-ához; XXVIII. Iratok bemutatása gyámhatósághoz az 1894. XVI. t. cz. 71. §-hoz; XXIX. Jelentés az 1895. évi 43194 I. M. rendelet 78. §-ához; XXX. Jelentés díjak behajtása tárgyában az 1894. XVI. t. cz. 121§-ához

A hagyatékok kezelésére nézve az érintett körrendelet a kamara tagjainak következő eljárást ajánl:

Minden hagyatéki ügy, az 1875. évi február 16.-án kiadott «közjegyzői utasítás»-ban említett V. sz. könyvbe beigtattatván, egy ugyanazon számmal ellátott előadmányi ivet kap, mely egyúttal borítékív; ebbe minden egyes intézkedés. a kelet sorrendje szerint, alszám megjelölése mellett a lehető legrövidebben bejegyeztetik, pl. a 300. hagyatéknál így:

1.) A felek (N. N.) idéztettek a XIV. számú mintán 1896. január 3.

2.) Gondnok kirendelése kéretett XIII. számú miután 1896. február 10.

stb.; — ez esetben az 1. a. említett idézés « $\frac{300}{I. 96}$ h. sz.,» — a 2. alatt említett pedlg « $\frac{300}{II. 96}$ h. sz.» számmal lesz jelölendő, és hasonszámok vezetendők a visszaérkező vétivekre is, az érkezés napjának megjelölése mellett.

Az eljárás e módja munkaszaporitással nem jár, de alkalmas arra, hogy az ügy állására nézve mindenkor gyors és biztos út mutatást adhasson és az iratoknak rendben tartását elősegítse.

A m. kir. közjegyzők orsz. egyletének központi bizottsága f. év november hó 23.-án Budapesten ülést tartott, melyen több folyó ügynek elintézése, jelesen 13 közjegyző-helyettesnek a tagok

sórába való fölvétele után végleg megállapította szövegét azon miniszteri felterjesztésnek, melyet egy korábbi határozat értelmében az új örökösödési eljárás életbeléptetése alkalmából az igazságügyi miniszter Úrhoz fölterjesztendő volt. Ennek a feliratnak szövegét folyóiratunk legközelebbi számainak egyikében fogjuk közölni.

A feliratnak átadása a bizottság által nevezett küldöttség útján f. év december 1.-én tényleg megtörtént.

A küldöttség vezetője, Zimányi Alajos kir. közjegyző, a felirat lényegét röviden tolmácsolván, az igazságügyi Minister Úr által adott válaszból a küldöttség újabb meggyőződést szerzett a jóakaratról, mely az igazságügyi Minister Urat az intézmény életkérdésének megítélésében vezérli. Magára a concret kérdésre vonatkozólag azonban a küldöttség azt a benyomást nyerte, hogy a közjegyzői hatáskörnek a perenkívüli eljárás terén való tágitása és függetlenítése, sajnos, nem látszik még azon pontig megérettnek, melyen a közjegyzői kar annak közvetlen fogantatásával kecsegtethetné magát.

Közlemények.

A belügyi és az igazságügyi m. kir. ministerek rendelete az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. törvénycikk végrehajtása tárgyában.

(Folytatás).

Telekkönyvi kivonatok és adatok beszerzése. — X. sz. minta.

52. §.

A leltározó közeg akár szóval, akár írásban, közvetlenül szólítja fel a telekkönyvi hatóságot az örökhatyó ingatlan vagyontárgyazó telekkönyvek hiteles másolatainak, valamint az örökhatyó telekkönyvileg bejegyzett követeléseit és jogait tárgyazó adatoknak kiszolgáltatására. (T. 45. §.)

A községi jegyző, körjegyző, városokban pedig a halálesetek felvételére és a leltározások teljesítésére kirendelt közeg, azt a körülményt, hogy a telekkönyvi másolatra, illetőleg más adatra a hagyatéki leltárhoz leendő csatolás végett van szüksége, a telek-

könyvi hatóságnál vagy a bíróság megbízását tartalmazó végzéssel, illetőleg a más leltározó közeg (35. §.) vagy a kir. közjegyző (51. §.) megkereső iratával, ha pedig a 34. §. esetében a leltározás a bíróság rendeletének vagy megkeresés bevárása nélkül teljesítendő, a következő módon köteles igazolni:

Midőn az illető községi közeg a haláleset felvételi ívet a kir. járásbírósnak bemutatja, ahhoz a X. sz. minta szerint szerkesztett térítvényt csatol. A járásbírósnak vezetője a térítvénynek azon helyeit, melyek a szám és a beérkezés idejének bejegyzésére szánvák, kitöltvén, azt aláírásával és a bíróság pecsétjével ellátja s az illető községi közegnek visszaküldi, a ki akkor, a midőn az említett adatok kiadása végett a telekkönyvi hatósághoz fordul, ezt a térítvényt mutatja fel a telekkönyvi hatóságnak.

A kir. közjegyzőnek ily külön igazolásra nincsen szüksége.

A hagyatéki leltár felvételével megbízott községi közegeknek telekkönyvi kivonatok kiszolgáltatása iránt a telekkönyvi hatóságokkal váltott levelezéseik portomentessége tárgyában az 1878. évi jul. 18-án 20.742. I. M. szám alatt kiadott körrendelet*) érvényben marad.

Telekkönyvi kivonatok és adatok kiállítása. — XI. sz. minta.

53. §.

A telekkönyvi hatóság a telekkönyvről az 1880: XLVI. t.-cikk 6. §. b) pontjának megfelelő kivonatos másolatot ad, mely rendszerint csak a telekjegyzőkönyvnek A. és B. lapját tünteti fel. A leltározó közeg határozott kívánatára azonban a C. lapot is feltüntető kivonatos másolatot kell kiszolgáltatni.

A telekkönyvi kivonatok hitelesítési záradékában meg kell említeni a T. 45. §-ára való hivatkozással a kiállítás célját és a hagyatéki ügyet, a melyre vonatkozóan a kivonatos másolat bélyegmentesen kiadatott.

*) Az 1878. évi 20.742. szám alatt valamennyi kir. törvényszékhez és járásbíróshoz intézett körrendelet, mely annak idején a Magyarországi Rendeleték Tárában nem jelent meg, így hangzik:

A kir. kereskedelmi miniszter úrnak, folyó évi 15.537. sz. a. tett, s legközelebb a „Postai Rendeleték Tárá”-ban megjelenendő intézkedése szerint, az 1877. évi XX. t. cz értelmében, a halálesetek és hagyatéki leltárok felvételével megbízott községi és körjegyzőknek az ingatlan hagyatékokra vonatkozó telekkönyvi kivonatok kiszolgáltatása iránt a telekkönyvi hatóságokkal, s hagyatéki ügyekben az illetékes kir. járásbírósságokkal váltott levelezéseik azon esetben portomentesek, ha a kérdéses levelek a következő jelzéssel láttatnak el: „Hagyatéki ügyben a 15.537/878. sz. m. kir. kereskedelmi miniszter rendelet alapján portomentes”.

Kelt Budapesten, 1878. évi július hó 18-án.

Az örökhatyónak telekkönyvileg bejegyzett követeléseit és jogait, a melyekre nézve a leltározó közeg a telekkönyvi hatóságtól adatot kíván, a leltározó közegnek úgy kell megjelölnie, hogy annak alapján a telekkönyvi hatóság hosszas kutatás nélkül találhassa meg a vonatkozó telekkönyvi bejegyzéseket. Ezeket az adatokat a telekkönyvi hatóság a XI. sz. minta szerinti kimutatás alakjában adja ki, a melyek záradékában az előző bekezdésben említett körülményeket szintén meg kell említeni.

A hagyatéki bíróság vezetője szigorúan ügyelni köteles, hogy a felek ezeket a telekkönyvi másolatokat, illetőleg kimutatásokat más célra ne fordíthassák.

Adó- és értékbizonylatok.

54. §.

A leltárhoz csatolandó adó- és értékbizonylatok tekintetében az 1887: XLV. t.-cikk 4. §-ának utolsó bekezdése irányadó. Ezek a bizonylatok a leltárhoz csatolandók, tekintet nélkül arra, hogy történt-e becslés vagy nem. (T. 45. §.)

A leltár kiállítása.

55. §.

Ha a leltározás több napig tart: a leltárt naponként le kell zárni. Az így lezárt leltárt mindannyiszor a leltározó közeg, a tanúk, esetleg szakértők, valamint az érdekelt felek s a netán megjelent rokonok aláírják. (T. 47. §. első bekezdés).

Ha az említetteknek egyike az aláírást megtagadja, ezt az ok megemlékezésével a leltározó közeg a leltárban jegyezze meg.

Ha a leltár több ívből áll: az íveket zsinórral össze kell fűzni s a zsinór két végét a leltározó közeg hivatalos pecsétjével meg kell erősíteni.

Biztosítási intézkedések.

56. §.

A leltározó közeg a hagyatéki vagyon előleges biztosítása tekintetében ugyanazokat a jogokat gyakorolja, melyek e részben a halálesetet felvevő közeget megilletik (12—17. §), feltéve, hogy a bíróság már maga nem intézkedett a hagyaték biztosítása felől.

A leltározó közeg a bíróság rendeletére fogantatba vett előleges biztosítási intézkedéseket önhatalmúlag meg nem szüntetheti, sem meg nem változtathatja.

A leltározó közeg azon biztosítási intézkedéseket, melyek nem a bíróság rendeletére tétettek, az ok elestével maga is megszüntetheti, köteles azonban az erre vonatkozó intézkedést a leltárban felemlíteni és indokolni.

Ha a leltározó közeg a hagyatéki ingóságokat valamely előbbi biztosítási intézkedés következtében elzárva vagy lepecsételve találja, a felügyelettel megbízott személy közbenjötté mellett a tartályokat és helyiségeket felnyitathatja s azokról a peeséteket levéteheti, a leltár felvétele után az elzárva és lepecsételve talált ingókat, a mennyiben a biztosítási intézkedéseket saját hatáskörében megszüntette, ismét elzárja és a tartályokra, helyiségekre is saját peesétjét alkalmazza, s mindezt a leltárban megemlíti.

A leltár bemutatása.

57. §.

A 34. § első bekezdése és a 35. § első bekezdése esetében a leltárt a leltározás helye szerint illetékes járásbíróságnak, minden más esetben pedig annak a járásbíróságnak kell bemutatni, melytől a leltározó közeg megbízását kapta.

Ha a leltározó közeg a kir. közjegyző közvetlenül kereste meg, a leltárt a kir. közjegyzőnek kell bemutatni.

Ha a járásbíróság, melyhez a leltározó közeg a leltárt bemutatta, az örökösödési eljárásra nem illetékes: a leltárt a hagyatéki bíróságnak küldi meg.

Midőn Budapest székes fővárosban az egyik kerület leltározásra hivatott közeg a másik kerületnek leltározásra hivatott közegét közvetlenül keresi meg a leltározás teljesítése végett (35. § második bekezdés), ez utóbbi a leltárt a megkereső közeg kerületének illetékes járásbíróságához terjeszti be.

58. §.

A leltárt egy példányban, ha pedig kiskorú vagy gondnokság alá helyezett személy is van érdekelve és a leltárt a haláleset-fellevő közeg hivatalból a bíróság rendelete nélkül vette fel: azt két példányban kell kiállítani. A leltározó közeg az egyik példányt a bírósághoz, a másik példányt az illetékes gyámhatósághoz teszi át.

Ha több gyámhatóság van, a leltárt hivatalból csak az egyik gyámhatóságnak kell megküldeni, bármely fél kérelmére és költségére azonban a leltár hivatalos másolatait a többi gyámhatósághoz is közvetlenül be kell küldeni. Ha a leltározó közeg nem tudja megállapítani az illetékes gyámhatóságot, akkor a leltárt annak a gyámhatóságnak küldi meg, melyhez a község tartozik. (T. 71. §.)

Ugyanez áll a tárgyalás előtt felvett pótleltárra és kiegészített leltárra is.

Ha a leltár vagy pótleltár a bíróság meghagyására, illetőleg megkeresésre vétetett fel: a leltárt minden esetben csak egy példányban kell felvenni és a gyámhatósággal közlendő hivatalos másolatot a bíróság készíti el. (T. 48. §.)

Rendbíróság a leltározás körüli késedelem esetén.

59. §.

A leltár felvételénél és bemutatásánál tanusított késedelem esetében a leltározásra hivatott községi közeg a 24. §-ban említett rendbírósággal büntetendő.

A rendbíróságot az a kir. járásbíróság szabja ki, melynek az 57. §. szerint a leltár bemutatandó.

Ha a tárgyaló közjegyző közvetlenül kereste meg a községi közeg a leltározás kiegészítése vagy pótleltározás végett, (T. 44. §. második bekezdése, jelen rendelet 51. §-a) a megkereső kir. közjegyző a késedelmet bejelenti a hagyatéki bíróságnak és ez szabja ki a rendbíróságot.

Az első bekezdésben említett járásbíróság intézkedik a tekintetben is, hogy a leltározással megbízott bírósági végrehajtó vagy kir. közjegyző ellen a leltározás körüli késedelem vagy mulasztás esetén a fegyelmi szabályok alkalmaztassanak.

60. §.

Ha a leltározás a 36. §. értelmében 8 nap alatt meg nem kezdhető, továbbá, ha a leltározás befejezése és a leltár bemutatása a megkezdéstől számított 15 nap alatt nem történhetik meg: a leltározó közeg köteles erről a késedelem okának előadása mellett a járásbíróságnak jelentést tenni, az 51. §. esetében pedig az őt közvetlenül megkereső kir. közjegyzőt értesíteni.

Ha ezt a jelentést, illetőleg értesítést meg nem teszi, vagy, ha a késedelmet kellően nem indokolja: a bíróság kiszabja a rendbíróságot.

A rendbíróság behajtása a 24. §-ban meghatározott módon történik.

Értékmenüek beküldése.

61. §.

Ha a 34. § első bekezdésében felsorolt esetek (T. 2. §. 1—4 pont) valamelyike forog fenn, a leltárral együtt be kell küldeni a közgyámmal egyetértőleg megállapított halaszthatatlan kiadások

(1877: XX. t.-cz. 17. és 102. §.) fedezésére nem szükséges készpénzt, továbbá a kötvényeket, értékpapirokat, ékszereket és drágaságokat (T. 49. §. első bekezdés) akkor is, ha a zár alá vétel útján való előleges biztosítás nem történt s hagyatéki zárlat sem rendeltetett el.

Ha csupán olyan kiskorú örökös van, a ki atyai hatalom vagy anyjának gyámsága alatt áll: az atya, illetőleg az anya őrizete alatt levő ékszerek és drágaságok beküldése mellőzendő, de csakis akkor, ha a leltározás egyedül abból az okból történik, mert az örökös, az utóörökös, vagy kötelesrészre jogosított kiskorú s a hivatalból való eljárásnak (T. 2. §. 1—4. pont) más esete sem forog fenn, továbbá, ha az atyai hatalom, vagy anyai gyámság alatt álló kiskorún kívül más kiskorú nincsen és ha az ékszerek és drágaságok az atya, illetőleg az anya őrizete alatt vannak. (T. 49. §. második bekezdés.)

Ha az atyai hatalom vagy anyai gyámság alatt álló kiskorú örökösön felül más kiskorú örökösök is vannak: a leltározó közeg állapítsa meg, vajjon az atyai hatalom vagy az anyai gyámság alatt álló kiskorúakat illető ékszereket és drágaságokat lehet-e elkülöníteni a többi kiskorúakat illető ékszerektől és drágaságoktól. Ha az elkülönítés megtörténhetik: az atyai hatalom vagy anyai gyámság alatt nem álló ékszereket és drágaságokat a leltárral együtt a kir. járásbíróshoz kell beküldeni, az atyai hatalom vagy anyai gyámság alatt álló kiskorút illető drágaságokat és ékszereket pedig az atya, illetőleg az anya őrizetére kell bízni.

Ha az elkülönítés meg nem történhetik, a hagyatékban talált összes drágaságokat és ékszereket a leltárral együtt meg kell küldeni a kir. járásbíróshoz.

Ha a gyámhatóság a kiskorú érdekeinek veszélyeztetése miatt szükségesnek tartja, hogy az atya, illetőleg az anya a drágaságokat és ékszereket biztosítsa vagy átadja (1877: XX. t.-cz. 17. és 35. §.), s ha erre vonatkozó határozatát a leltározó közeggel még a leltározás előtt közli, a leltározó közeg a gyámhatóságnak átadandó ékszereket és drágaságokat a leltárral együtt a kir. járásbíróshoz küldi be.

62. §.

Azt az összeget, mely az előző szakasz első bekezdése esetében a hagyatékhoz tartozó készpénzből a halaszthatlan kiadások fedezésére szükséges, a leltározó közeg a közgyámmal egyetértőleg állapítja meg és számadás kötelezettsége mellett a 61. §. második bekezdése esetében az atyának, illetőleg az anyának, más esetekben az egyik érdekelt törvényes képviselőjének, vagy más megbízható személynek, és esetleg a közgyámnak adja át.

A leltározó közeg díja.

63. §.

A leltározásra hivatott községi közeg leltározási díja külön rendeletben van megszabva.

A bírósági végrehajtót megillető leltározási díj és költség tekintetében az e részben fennálló szabályok irányadók (1871: LI. t.-cz. 24. §-ának *t*) pontja, továbbá ugyanazon törvényeknek 25. és 27. §-a, úgyszintén az 1875: IX. t.-cz. megfelelően alkalmazandó 4. §-ának második és harmadik bekezdése, végül a most említett törvénynek 5. §-a.)

A kir. közjegyző leltározásának díjáról és költségeiről a T. 118. és 119. §-ai intézkednek.

A leltározási költségek felszámítása és megállapítása.

64. §.

A leltározó közeg köteles a leltározásért járó díjat és költséget a leltár szövegében felszámítani, s ha a felek a díj és költségösszeget a leltározás alkalmával egészben vagy részben kifizetik: a fizetés megtörténtét a fizetett összeg megjelölésével bélyegmentesen a leltárba bevezetni, esetleg megjegyezni, hogy a díj nincsen kifizetve. A fizetett összegről a fizetést teljesítő részére elismervényt kell adni.

Hasonló módon kell felszámítani a leltározásnál alkalmazott tanúk és szakértők díját és költségét is, a díj és költség megállapításánál jelentőséggel bíró körülményeknek (az eltöltött napok számának) megemlítésével.

A leltározás alkalmával felmerült díj- és költségösszeget akár kifizették az érdekeltek, akár pedig nem, a hagyatéki bíróság állapítja meg, s a leltározó közeg, illetőleg a tanúk vagy a szakértők kötelesek azt az összeget, melyet a felek a megállapított összegben felül netalán fizettek, a feleknek visszafizetni.

A hagyaték tárgyalásával is megbízott kir. közjegyző által teljesített leltározás, leltárkiegészítés vagy leltárkiigazítás díját nem lehet külön felszámítani és megállapítani. (T. 48. §. harmadik bekezdés és 118. §.)

Családi hitbizomány.

65. §.

Ha az elhunyt családi hitbizomány birtokosa volt: a hitbizományi javak leltározása iránt a hitbizományi bíróság a fennálló sza-

bályok szerint (1869. ápril 7-én kibocsátott igazságügyministeri rendelet*) és 1886: VII. t.-cz. 27 §-a) intézkedik.

Az elhunytnek szabad rendelkezés alatt álló vagyonára vonatkozólag az eljárás az 1894: XVI. törvénycikknek és a jelen rendeletnek szabályai szerint történik.

A hitbizományi bíróság a hitbizományi vagyon állagának megállapítása után az 1869. évi ápril 7-én kibocsátott igazságügyministeri rendelet 19. és 20. §-ai értelmében készített kimutatást a T. 2. §-a esetében hivatalból, a T. 3. §-a esetében pedig az érdekeltnek valamelyikének kérelmére a hagyatéki bírósághoz teszi át.

Ügyvédi és közjegyzői iratok.

66. §.

Az elhunyt ügyvéd iratainak és a reá bízott értékeknek leltározására nézve az 1874: XXXIV. t. cz. 37. §-a, az elhunyt kir. közjegyző hivatalos iratainak, tárgyainak és könyveinek leltározására, úgyszintén a közjegyzői pecsét átvételére nézve az 1886: VII. t.-cz. 15. s 16. §-ai irányadók.

Az elhunyt ügyvéd vagy kir. közjegyző hagyatékának leltározására hivatott közeg jogosítva van a hagyatékhhoz tartozó követeléseknek és értékeknek leltárba vétele végett az ügyvédi, illetőleg közjegyzői iratokat és könyveket megtekinteni és azokból a szükséges másolatokat és kivonatokat készíteni.

Az ügyvédi iratok és értékek leltározása körül felmerülő díj és költség az ügyvéd örökösét terheli. Az irodai átalányból az ilyen díj és költség előlegezhető oly esetben, midőn a leltározást nem az ügyvédi kamara, de a bíróság eszközli.

A közjegyzői hivatalos iratok, tárgyak és könyvek leltározásának költsége tekintetében az 1896: VII. t.-czikk 18. §-a irányadó.

IV. FEJEZET.

A hagyatéki tárgyalása.

Az iratok kiadása tárgyalás végett.

67. §.

A hagyatéktárgyalás végett az iratokat ki kell adni a kir. közjegyzőnek.

*) Az 1869. ápr. 7-én kibocsátott igazságügyministeri rendeletet l. az 1869. évi Magyarországi Rendeleték Tárában 46. szám alatt.

A kir. közjegyzőnek tárgyalás végett kiadott hagyatéki ügyet be kell vezetni az 1891. évi 4291. I. M. E. sz. a. kibocsátott bírói ügyviteli szabályok 263 §-ában említett jegyzékbe.*)

A kir. közjegyző jelentésének beérkezését nyilván kell tartani és a mennyiben a kir. közjegyző a tárgyalás befejezésére elegendő idő elmúltával az iratokat be nem mutatja: a bíróság felhívja a közjegyzőt, hogy a tett intézkedésekről és a befejezést netalán gátló akadályokról jelentést tegyen, s a sükséghez képest a T. 52. §-ának utolsó bekezdése értelmében jár el.

Hirdetmények közzététele.

68. §.

A község előjárósága, a melynek a T. 54. §-a értelmében kibocsátott hirdetmény szabályszerű kihirdetés végett megküldetik, a hirdetményt a helyi szokásnak megfelelően közhírré teszi. Ez a szabály alkalmazandó az örökösödési eljárásra vonatkozó egyéb hirdetmények közzététele nézve is.

Tárgyalási jegyzőkönyv.

69. §.

A hagyatéki tárgyalásról jegyzőkönyvet kell vezetni. (T. 55 §) A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

1. a tárgyaló közjegyző megnevezését, a tárgyalás helyét és idejét;
2. az örökhagyó megnevezését, az elhalálozás helyének és idejének kitételével, továbbá annak megemlékezésével, hogy az örökhagyó végintézkedés hátrahagyásával vagy e nélkül halt-e el;
3. a hagyatéki bíróság megnevezését s a hagyatéki bíróság azon végzésének számát, melylyel a hagyatéki tárgyalását elrendelte;
4. a tárgyaláshoz megjelent felek és képviselők nevét;
5. a tárgyalás menetének általános kitüntetését.

Egyebekben a jegyzőkönyv tartalmára nézve a T. idevágó intézkedései irányadók.

70. §.

A végből, hogy a hagyatéki vagyon cselekvő és szenvedő állapotának főösszegei szabatosan adassanak elő a jegyzőkönyvben (T. 55. §. 1. p.), a kir. közjegyző oly esetben, a midőn az örök-

*) Az 1891. évi 4291. I. M. E. sz. a. kibocsátott bírói ügyviteli szabályokat l. az 1891. évi Magyarországi Rendeleték Tárában 937. lapján.

hagyónak különböző helyeken maradt vagyona és erről több külön leltár készült, a külön leltárak alapján, vagy az örökhagyó egész hagyatékát feltüntető főleltárt készít s csupán a főleltárban megfelelően csoportosított főösszeget említi meg a jegyzőkönyvben, vagy a cselekvő és szenvedő állapot egyes csoportjait magába a jegyzőkönyvbe veszi fel s magában a jegyzőkönyvben számítja ki a cselekvő és szenvedő állapot főösszegeit.

Az örökösöket, utóörökösöket, vagy a kötelesrészre jogosítottakat (T. 55. § 2. p.) nevük, polgári állásuk vagy foglalkozásuk szerint kell megjelölni. Az örökösöket az öröklési cím (törvény, végrendelet, örökösödési szerződés), a törvényes örökösöket egymásközt a családi összeköttetés szerint csoportosítva, s a családi összeköttetés pontos megjelölésével kell felsorolni.

71. §.

A jegyzőkönyvben semmit sem szabad a sorok közzé, fölé vagy alá írni. Ha szavakat kell törölni, ennek úgy kell történnie, hogy olvashatók maradjanak. A pótlásokat a jegyzőkönyv szélén vagy végén kell megtenni, és ha lényegesek, külön aláírni. Hasonló módon kell megjegyezni a törléseket is.

72 §.

A jegyzőkönyv felvétele után a feleknek felolvasandó, és a feleknek esetleges megjegyzései alapján kiegészíthető és kiigazítható. Azt, hogy a jegyzőkönyv felolvasatott, a jegyzőkönyvben fel kell említeni.

A jegyzőkönyvet aláírják a kir. közjegyző, illetőleg helyettese, a felek és esetleg a tolmács is. Ha valamelyik fél a jegyzőkönyv aláírását megtagadja: ezt a jegyzőkönyvben a megtagadás okának megemlítésével meg kell jegyezni.

A jegyzőkönyvet és mellékleteit, valamint a hagyatéki ügy többi iratait, a felek úgy a kir. közjegyzőnél, mint a bíróságnál bármikor megtekinthetik és azokról egyszerű vagy hitelesített másolatot vehetnek. A jogutódoknak, azoknak, a kik jogi érdekeltsgüket igazolják, és a felek beleegyezésével más harmadik személyeknek a jegyzőkönyv, valamint a többi iratok megtekintésére és lemásolására a kir. közjegyző adja meg az engedélyt. Ha a kir. közjegyző megtagadja az engedélyt, ez iránt a hagyatéki bíróság vezetőjéhez lehet fordulni; ennek határozatával szemben pedig a felsőbb felügyeleti hatóságnál panaszt lehet emelni.

Anyakönyvi kivonatok.

73. §.

Azokat az anyakönyvi kivonatok, melyek a családi összeköttetés igazolására szükségesek, s a melyeket a tárgyalást vezető kir. közjegyző hivatalból tartozik beszerezni (T. 56. §), továbbá a hagyatéki ügy elintézéséhez szükséges, s a közjegyző által hivatalból beszerzendő előjárósági bizonyítványokat az anyakönyvvezetők, illetőleg az előjáróság, a kir. közjegyző hivatalos megkeresésére haladéktalanul kötelesek kiállítani; még pedig az érdekelt fél igazolt szegénysége esetében díjtalanul és bélyegmentesen.

Az anyakönyvvezető, illetőleg a községi előjáróság a kivonatra, illetőleg az előjárósági bizonyítványra a hivatalos megkeresés keltét és számát, ugyszintén a célt, melyre azt bélyegmentesen, illetőleg díjtalanul kiszolgáltatja, pontosan rávezetni köteles. A bíróság pedig az ily kivonatot, illetőleg előjárósági bizonyítványt a hagyatéki iratoknál köteles megőrizni.

Megkeresés a telekkönyvi hatósághoz.

74. §.

A megkereséshez, melyet a kir. közjegyző a T. 67. §-a értelmében a felek kívánságára a telekkönyvi hatósághoz intéz, csatolni kell az okirat avagy az azt pótló külön jegyzőkönyv eredetijét. Az eredetiek másolatait tekintetében irányadó a telekkönyvi rendeletek 124. §-a.

A telekkönyvi hatóság a megkereső közjegyzőt és a feleket hivatalos felzeten értesíti az elintézésről.

Kapcsolatos hagyaték.

75. §.

Ha a tárgyalás alkalmával a T. 69. §-ának rendelkezéséhez képest még le nem tárgyalt kapcsolatos egy vagy több előző hagyaték tárgyalásának szüksége merül fel: a kir. közjegyző felhívja az érdekeltet, hogy állapodjanak meg, hogy a különböző bíróságok illetékessége alá tartozó hagyatéki ügyek tárgyalása az illetékes bíróságok egyikénél egyesíttessék és ha ily megállapodás létrejön, azt a tárgyalási jegyzőkönyvbe felveszi.

Okiratok illetéke.

76. §.

A T. 60., 67. és 70. §-aiban említett okiratok s azokat pótló külön jegyzőkönyvek bélyege, továbbá az okiratba, illetőleg a külön

jegyzőkönyvbe foglalt jogügylet illetéke s a jogügyletnek illetéki-szabás végett való bejelentésére a bélyeg- és illetékszabályoknak az okíratokra és jogügyletekre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók (1881: XXXIV. t.cz. 4—8. §-ai és 1889: XXVIII. t.-cz. 19. §-a).

Iratok bemutatása.

77. §.

Ha a kir. közjegyző a tárgyalás befejezésével az iratokat a T. 71 §-a értelmében a gyámhatósághoz teszi át: erről a hagyatéki bírósághoz jelentést tesz.

Ha a kir. közjegyző a T. 71. §-a ellenére nem tette át az iratokat a gyámhatósághoz: a hagyatéki bíróság ezt közvetlenül megtenni köteles.

Hagyatéki kimutatás.

78. §.

A tárgyaló kir. közjegyző köteles a hagyatéki tárgyalásának befejezésével az örökösödési illeték kiszabása végett szükséges hagyatéki kimutatást (1881: XXXIV. t.-cz. 8. §. e) pontja és 9. §-a) minden esetben elkészíteni és a bíróságnak bemutatandó hagyatéki iratokhoz csatolni.

Ha csak egy örökös van, vagy ha az érdekelték között oly egyezség jött létre (T. 72. és 73. §§.), melynek alapján az egész hagyatékra nézve átadó végzést lehet hozni: a kir. közjegyző a hagyatéki kimutatásban az örökösöket és hagyományosokat és az őket egyenkint a hagyatékból megillető osztály- vagy hagyományrészről is kitünteti.

Ha azonban a hagyatéki vagy a hagyatéki egy része át nem adható (T. 76. és 86. §§.): a kir. közjegyző nem tünteti ki a hagyatéki kimutatásban az örökösöket és hagyományosokat és az őket egyenkint a hagyatékból megillető osztály vagy hagyományrészről.

A kir. közjegyző köteles a hagyatéki leltár másolatát, a végrendelet, osztálylevél, illetőleg a tárgyalási jegyzőkönyv teljes vagy kivonatos másolatát elkészíteni, hitelesíteni és a hagyatéki kimutatáshoz csatolni (1881: XXXIV. t.-czikk 8. §. e) pont).

79. §.

Ha az egyezséghez és a tárgyalás során létrejött megállapodásokhoz a gyámhatóság jóváhagyása szükséges, a kir. közjegyző a hagyatéki kimutatást a gyámhatósági jóváhagyás bevétele nélkül is elkészítheti, s a gyámhatósághoz áttett iratokhoz csatolhatja. Ha

azonban célszerűbbnek találja a hagyatéki kimutatás elkészítését akkorra halasztani, midőn a gyámhatósági jóváhagyás már megtörtént, ez okból a hagyatéki kimutatást még nem csatolta a gyámhatósághoz áttett iratokhoz, vagy ha az iratokhoz csatolt hagyatéki kimutatás a gyámhatóság határozata következtében vagy más okból helyesbitést igényel, úgyszintén, ha a gyámhatóság a T. 84. §-a értelmében új egyeztetési kísérletet rendel, a gyámhatóság az iratokat visszaküldi a közjegyzőnek, a ki azokat a hiány pótlása után közvetlenül a hagyatéki bíróságnak mutatja be (T. 71. §. hatodik bekezdés).

Minden más esetben a gyámhatóság, a melyhez a kir. közjegyző az iratokat a T. 71. §-a értelmében áttette, a hagyatéki kimutatást az iratokkal együtt a jóváhagyás kérdésében hozott határozat kapcsán közvetlenül a hagyatéki bíróságnak küldi meg.

80. §.

A T. 60. §-a esetében az osztály alá bocsátott vagy kiegyenlítő értékű átadott vagyonrészleteket, a melyek nem tartoznak a hagyatékhöz, nem kell a hagyatéki kimutatásba felvenni.

Úgyszintén nem kell a hagyatéki kimutatásba felvenni a T. 70. §-a esetében a telekkönyvben az örökös tulajdonául felvett, azonban tényleg más, harmadik személyt illető ingatlant, ha az örökösöknek az igénylő harmadik személy részére adott okíratba, vagy az okíratot pótló külön jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata a hagyatékbírósági beleegyezéssel ellátott (T. 94. §.), úgyszintén, ha a T. 70. §-ának második bekezdése értelmében folyamatba tett külön eljárás rendjén a harmadik személy igénye megállapított.

A T. 67. §-a esetében a hagyatéki kimutatásba minden esetben fel kell venni az ingatlanok, illetőleg az ingatlanhoz való jogok értékét, mely az örökösök állítása szerint a hagyatékhöz tartozik, még akkor is, ha a telekkönyvi tulajdonos nem ad telekkönyvi bejegyzésre alkalmas nyilatkozatot s az örökös tulajdoni jogának bekebelezése a T. 68. §-a értelmében sem történhetik meg (T. 72. §. utolsó bekezdés).

V. FEJEZET.

A hagyatéki átadása.

A hagyatéki kimutatás közlése illeték kiszabása végett.

81. §.

A hagyatéki bíróság a T. 74. §-ában az átadó végzés meghozatalát illetőleg megszabott határidőt nyilvántartja.

A hagyatéki bíróság a hagyatéki kimutatást és mellékleteit (78. §.) a teljes vagy részleges hagyaték-átadó végzés meghozatala alkalmával a teljes vagy részleges hagyaték-átadó végzés megküldése mellett küldi meg a kir. adóhivatalnak, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak, tekintet nélkül arra, vajjon a hagyatéknek teljes, illetőleg részleges átadása perreutasítás következtében (T. 87. §. és 88. §. első bekezdése) vagy perreutasítás nélkül történik-e.

A hagyatéki bíróság abban az esetben, midőn a kir. közjegyzőnek a hagyatéki kimutatásnak az örökösök és hagyományosok, valamint örökrészeik, illetőleg hagyományrészeik kitüntetésére szolgáló rovatát nem kellett kitöltenie (78. §.), a hagyaték-átadó végzésben az örökösöket és hagyományosokat, rendes lakhelyük hozzájegyzése mellett, továbbá azoknak az örökhagyóhoz való rokonsági viszonyát és az őket egyenkint a hagyatékból megillető osztály vagy hagyományrészt szabatosan megjelölni köteles, úgy hogy az átadó végzés a hagyatéki kimutatást, az ez idő szerinti átadás tárgyát képező hagyatéki vagyon s az ebben a vagyonban részesülő örökösök és hagyományosok tekintetében kiegészítse s azzal együtt az illeték kiszabásának biztos alapjául szolgálhasson.

Ha a hagyaték-átadó végzés, melylyel a hagyatéki kimutatás a kir. adóhivatalnak, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak megküldetett, a hagyatéknek csupán egy részére vonatkozott: a hagyaték többi részére nézve (akár a részleges perreutasítás, akár a hagyatéki tárgyalás folytatása következtében) utóbb hozott hagyaték-átadó végzést az előző bekezdésnek megfelelően kell szerkeszteni és a már előbb áttett hagyatéki kimutatásra való hivatkozással szintén meg kell küldeni a kir. adóhivatalnak, illetőleg Budapesten a magy. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak.

Ha a (teljes vagy részleges) perre utasítás következtében megindított per jogerejű ítélettel befejeztetett s annak alapján átadó végzést hozni nem szükséges, a hagyatéki bíróság a hagyatéki kimutatást az ítélet jogerőre emelkedése után, a T. 88. §-ának második bekezdése esetében pedig a jogerőre emelkedett ítélet hiteles kiadmányának vétele után egyszerűen az illeték kiszabása végett külön megküldött ítéletre való hivatkozással, a mennyiben pedig az ítélet után az illetéket bélyegjegyekben kellett leróni, az ítélet másolatának megküldése mellett teszi át a kir. adóhivatalhoz, illetőleg Budapesten a magy. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalhoz. Ha az örökösödési per nem a hagyatéki bíróságnál indított meg, a per bírósága köteles a hagyatéki bíróságot kifejezetten értesíteni, hogy az ítéletet nem volt szükséges az illeték kiszabása végett közölni és köteles az ítéletnek a T. 88. §-ának második bekezdésében említett hiteles kiadmányán kívül az előző bekezdésben megjelölt

czélra szükséges másolatot is elkészíttetni és a hagyatéki bíróságnak megküldeni.

Az örökösödési illeték biztosítása.

82. §.

Ha a hagyaték csupán ingóságokból áll és az ez után járó 28 frtot meg nem haladó örökösödési illeték az 1881. XXXIV. t.-cz. 9. §-ának utolsó bekezdése értelmében a hagyatéki kimutatáson vagy a tárgyalási jegyzőkönyvön bélyegjegyekben rovandó le, a hagyatéki bíróság a bélyeglerovást az átadó végzésben tanúsítja és az átadó végzést hagyatéki kimutatás nélkül küldi meg az adóhivatalnak, illetőleg Budapesten a magy. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak.

Ha ily esetben az örökösödési illeték nincs bélyegjegyekben leróva, a bíróság végzésileg felhívja az örökösöket, hogy ez örökösödési illetéket nyolcz napi záros határidő alatt róják le, — s a mennyiben az örökösök a végzésben foglalt felhívásnak a kitűzött határidő alatt eleget nem tennének, — hivatalos lelet felvételére nézve intézkedik és a leletfelvételi jegyzőkönyvet az illető kir. adóhivallal, illetőleg Budapesten a magy. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivattal késedelem nélkül oly megkereséssel közli, hogy a felemelt illetéknek hatáskörébe tartozó behajtása végett haladéktalanul intézkedjék és az intézkedéseket 14 nap alatt közölje, mert különben a hagyatékátadó végzés foganatosítására vonatkozó intézkedések (T. 75. §. második bekezdés) az illetékre való tekintet nélkül fognak megtétni.

83. §.

Ha a hagyaték csupán ingókból áll, de az illeték 28 frtot meghalad, a hagyatéki bíróság az átadó végzés megküldésekor (81. §.) felhívja a kir. adóhivalt, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivalt, hogy az örökösödési illetéket 14 nap alatt szabja ki, a fizetési meghagyást az örökösök részére adja ki és az eszközöket ugyanazon idő alatt közölje. Az értesítés vétele után pedig a hagyatéki bíróság az örökösöket a kivetett illeték lefizetésének 8 napi zárhatáridő alatti igazolásra hívja fel.

Ha az örökösök e felhívásnak eleget nem tesznek, a bíróság, ha a hagyatékot vagy annak egy részét hatóságilag kezelt pénz vagy egyéb érték (ideértve a jelzálogilag nem biztosított követelésekre vonatkozó okiratokat is) képezi, arra nézve intézkedik, hogy a hatóságilag vagy más személy által kezelt pénzből vagy értékből az örökösödési illetéknek megfelelő összeg vagy érték az illeték kifizetésének igazolásáig visszatartassék és ezen intézkedésről az illető

adóhivatalt, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalt is értesíti.

A hagyatéki bíróság a felek kérelmére az örökösödési illetékre szükséges összeget ki is utalványozhatja.

A kiszabott illeték kifizetését igazoló beadványok bélyegmentessége tárgyában 1883. évi január 21. napján 2644. I. M. sz. a. kiadott rendelet*) érvényben marad.

84. §.

Ha a hagyatéknak tárgyat ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok (jelzálogilag biztosított követelések stb.) is képezik, a hagyatéki bíróság az átadó végzés megküldésekor felhívja az adóhivatalt, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalt, hogy az illetéket 30 nap alatt szabja meg, a fizetési meghagyást az ismert örökösök részére adja ki és az eszközölteket ugyanazon idő alatt közölje. Az értesítés vétele után pedig a hagyatéki bíróság az örökösöket a kivetett illeték kifizetésének 8 napi zárhatáridő alatt igazolására felhívja.

Ha ezen felhívásnak az örökösök eleget nem tesznek, a bíróság a hagyatékátadó végzést a T. 75. §-a értelmében átteszi ugyan az illetékes telekkönyvi hatósághoz, de egyszersmind az örökösödési illeték biztosítására nézve is intézkedik és pedig akként, hogy az illetékes telekkönyvi hatóságot a hagyaték-átadásból folyó jogok telekkönyvi bekebelezésének eszközzésére és egyszersmind a végett is megkeresi, hogy a kivetett örökösödési illeték és ennek a hagyatéki tömeg átadását elrendelő végzés keltétől (1881 : XXXIV t.-cz. 22. §-ának második bekezdése) járó 5% kamatai erejéig a zálog- illetve alzálogjognak bekebelezését is rendelje el.

85. §.

Ha a hagyatéknak tárgyat oly községben fekvő ingatlanok képezik, a mely községben fekvő ingatlanok még nincsenek telekköny-

*) Az 1883 évi 2644. I. M. szám alatt az összes e. f. kir. törvényszékekhez és kir. járásbíróóságokhoz intézett rendelet, mely annak idején a Magyarországi Rendeleték Tárában nem jelent meg, így hangzik:

A pénzügyi kir. minister úr a kir. pénzügyigazgatóságokhoz folyó évi január 15-én 77.531/1882. szám alatt a következő körrendeletet intézte:

Felmerült kétely folytán értesítettik az igazgatóság, hogy a hagyatékok után kiszabott illetékek kifizetését igazoló és a bíróságokhoz a „Pénzügyi Közlöny“ 1881. évi 41. számában foglalt 1881. évi 26.809. sz. a. kelt igazságügyministeri szabályrendelet 4. pontja értelmében benyújtandó beadványok az illetéki díjjegyzék 14. t. g) és 79. t. c) pontjában foglalt határozatok értelmében, az esetben bélyegmentességet élveznek, ha ezen beadványok kizárólag az illetéklérovás igazolására vonatkoznak.

Miről a (Czimet) az 1881. évi szeptember 14-én 26.809. sz. a. kelt rendelet (1881. évi R. T. 1346. 1.) kapcsán mihez tartás végett értesitem.

Kelt Budapesten, 1883. évi január hó 21-én.

vezve, az esetben a hagyatéknak átadására illetékes kir. járásbíróóság a 81. §. szerint értesített és a 84. §. szerint felhívott adóhivataltól nyert értesítés beérkezése után — az örökösöket a kivetett illeték kifizetésének 8 napi zárhatáridő alatti igazolására szintén felszólítja: ha pedig ezen felhívásnak az örökösök eleget nem tesznek, az illetékeknek biztosítása, illetve előjegyzésbe vétele végett az illető telekkönyvi hatóságot keresi meg.

A megkeresett telekkönyvi hatóság az örökösödési illetéket és annak a hagyatéknak átadását elrendelő végzés keltétől járó 5% kamatait megfelelő nyilvántartásba veszi és erről az illető kir. adóhivatalt, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalt végzésileg értesíti; a mely hivatal a telekkönyvi hatóság által nyilvántartásba vett örökösödési illetékről szintén külön előjegyzést vezet a végből, hogy a telekkönyvek elkészültével kibocsátott hirdetményi határidő alatt — a mennyiben az illeték időközben be nem hajtatott volna — a kir. kincstár érdekeinek megóvása végett a szükséges lépések az arra hivatott pénzügyi hatóság által megtétethessenek.

86. §.

Oly esetekben, melyekben a hagyatéki kimutatásnak vagy az ezt kiegészítő átadó végzésnek hiányossága az illeték kiszabására nézve akadályt képez, vagy a hagyatéki kimutatásra, esetleg az átadó végzésnek a hagyatéki kimutatást kiegészítő tartalmára nézve észrevétel merül fel s erről a hagyatéki bíróság a kitűzött záros határidő alatt értesítettik; az illetékeknek kiszabására és közlésére nézve ingó hagyatéknak esetében újabb 14 napi, ingatlanokból álló hagyatékánál pedig 30 napi határidő állapítandó meg, mely határidő azon naptól kezdve számítandó, a melyen a bíróságnak ebbeli végzése az adóhivatalt, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalt kézbesített.

A mennyiben az adóhivatal, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal a 83. és 84. §. szerint a hagyatéki bíróság felhívásának sem az első ízben kitűzött, sem a meghosszabbított határidőben nem tenne eleget: a hagyatéki bíróság az illetékre való tekintet nélkül teszi meg az átadó végzés foganatosítására (T. 75. §.) vonatkozó intézkedéseket és erről az adóhivatalt, illetőleg Budapesten a központi díj- és illetékkiszabási hivatalt is értesíti.

Az átadó végzés foganatosítása.

87. §.

A bíróság őrizete alatt levő, illetőleg letétilen kezelt értékeket a bíróság vagy az átadó végzésben utalja ki a jogosultak részére,

vagy pedig, ha az átadó végzés kiutalványozás útján nem fogantatható, vagy egyébként is, ha a felek kívánják, a felosztással a kir. közjegyzőt bizza meg és annak kezéhez kiutalványozza a felosztandó értéket.

A kötelesrész biztosítása.

88. §.

Ha az örökösök oly módon kívánják az ingókból vagy az ingatlanokból és ingatlanokból álló hagyaték átadását, hogy a kötelesrész-biztosítják és a biztosítás a hagyaték tárgyalása folyamán meg nem történt (T. 77. §): a hagyatéki bíróság az iratok beérkezése után felhívja az örökösöket, hogy a megfelelő összeget az e végből kitűzendő zároshatáridő alatt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bírói letétbe helyezték és ennek megtörténtét ugyanezen idő alatt igazolják. Ha az örökösök e meghagyásnak a kitűzött záros határidő alatt eleget nem tesznek, a hagyatéki bíróság a kötelesrész iránti igényre való tekintettel perre utasító végzést hoz. (T. 85. §.).

Ugyanez áll akkor is, ha a hagyaték ingatlanokból vagy ingók és ingatlanokból áll és a felek abban állapodtak meg, hogy az örökösök a zálogjognak a hagyatéki ingatlanokra leendő bekebelezése helyett készpénz vagy óvadékképes értékpapírok letételével fogják a kötelesrész-ként követelt összeget biztosítani.

VI. FEJEZET.

A perre utasítás.

89. §.

A T. 86. és 87. §-a értelmében a per megindítására, esetleg a perindítás igazolására kitűzött határidőt nyilván kell tartani.

Ha a perre utasított fél a kitűzött határidő alatt a pert megindította, illetőleg annak megindítását igazolta: az iratokat a felek értesítése nélkül irattárba kell tenni. Ha a perre utasított fél azonban a kitűzött határidő alatt a pert meg nem indította, illetőleg annak megindítását nem igazolta: akkor a bíróság hivatalból hozza meg a T. 87. §-a értelmében az átadó végzést.

VII. FEJEZET.

A hagyaték kezelése, biztosítása és értékesítése.

Hagyaték-bírói beleegyezés elidegenítés esetében.

90. §.

Az érdekeltek részéről az örökagyó tulajdonául bekebelezett valamely ingatlan eladására vagy más módon történt elidegenítésére vonatkozóan a hagyatéki tárgyalás során bemutatott okiratot a tárgyaló kir. közjegyző a tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolja, az érdekelteknek a hagyaték-bírói beleegyezés tárgyában előterjesztett kérelmét és egyéb nyilatkozatot jegyzőkönyvbe veszi és azt az iratokkal együtt a körülményekhez képest vagy a tárgyalás megszakításával, vagy a tárgyalás befejezése után a hagyatéki bíróságnak beterjeszti. Ha az elidegenítéshez a gyámhatóság jóváhagyása szükséges, a T. 71. §-ának megfelelő alkalmazásával kell eljárni.

Ha az érdekeltek azt kéri, hogy a jogszerző tulajdonjogának bejegyzése végett a hagyatéki bíróság keresse meg a telekkönyvi hatóságot: ezt a kérelmét jegyzőkönyvbe kell venni.

Ezen szabályt a T. 70. §-ának esetében is alkalmazni kell.

91. §.

Ha a T. 94. §-ában említett hagyaték-bírói beleegyezés iránti kérelmét közvetlenül a hagyatéki bíróságnál terjesztik elő: a hagyatéki bíróság abban az esetben, ha a hagyatéki tárgyalás még folyamatban van, a kérelmet a kir. közjegyzőnek adja ki az előző 90. §-ban leendő tárgyalás és további eljárás végett, — abban az esetben pedig, ha a hagyatéki tárgyalás már be van fejezve, az érdekelteket közvetlen tárgyalásra idézi s az iratokat közvetlenül teszi át a gyámhatósághoz a netán szükséges jóváhagyás megadása végett.

A jelen rendelet 76. §-ának rendelkezései a T. 94. §-a esetében is alkalmazandók.

A hagyatéki kimutatásba az ingatlan helyett a vételár vagy a más módon való elidegenítés ellenértéke veendő fel.

VIII. FEJEZET.

Örökösödési és hagyományi bizonyítvány.

92. §.

Ha az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány (T. 99. és 106. §§.) kiadása iránti kérvényhez az örökösödési illetékre vonat-

kozó fizetési meghagyás és annak kifizetését igazoló nyugta csatoltatik: a bíróság az örökösödési illeték tárgyában semminemű intézkedést nem tesz.

Ha a kérvényhez az örökösödési illeték kiszabását tartalmazó fizetési meghagyás csatoltatik, az illeték kifizetése azonban nem igazoltatik: a bíróság elrendeli, hogy örökösödési illeték és 5% kamat erejéig a kir. kincstár javára bekebeleztessek.

Ha a kérvényhez sem az illeték kifizetését igazoló nyugta, sem a fizetési meghagyás nincs csatolva: a bíróság az örökösödési, illetőleg hagyományi bizonyítvány megküldése mellett felhívja a kir. adóhivatalt, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalt, hogy annak vételétől számított 30 napon belül közölje az örökösödési illeték megszabását tartalmazó fizetési meghagyást a bírósággal, mert ellenesetben a bizonyítványt az örökösödési illetékre való tekintet nélkül a T. 102., illetőleg 106. §-a értelmében a telekkönyvi hatósághoz fogja áttenni. Ezen határidő a 86. § megfelelő alkalmazásával meghosszabbítható. Ha a kir. adóhivatal, illetőleg Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal az első ízben kitűzött vagy a meghosszabbított határidő alatt átteszi a fizetési meghagyást: a bíróság az örökösödési, illetőleg hagyományi bizonyítvány áttételével egyidejűleg megkeresi a telekkönyvi hatóságot, hogy a zálogjogot az örökösödési illeték és 5% kamata erejéig a kir. kincstár javára kebelezze be.

IX. FEJEZET.

Különös intézkedések a külföldiek hagyatéka tekintetében.

Értesítés a halálesetről.

93. §.

Ha az ország területén elhunyt személy külföldi honos volt: és az országban levő ingó hagyatéka tekintetében az eljárás a fennálló nemzetközi szerződés vagy a viszonyosságon alapuló gyakorlat értelmében a külföldi bíróságnak vagy más hatóságnak engedendő át: a T. 107. §-ában megszabott értesítést — a mennyiben azt a halálesetet felvevő közeg már meg nem tette — a haláleset felvételének helye szerint illetékes járásbíróság a haláleset felvételi ív beérkezése után haladéktalanul teljesíti.

Az oly külföldön elhalt külföldi állampolgár után, a kinek hagyatékát ki kell adni, nem kell a halálesetet felvenni. A bíróság ily esetben az értesítés vétele után azonnal elrendeli a leltározást.

Leltározás.

94. §.

Ha külföldi örökösödési hagyatéka kiadandó (T. 108. §.), a hagyatéka leltározásának, ellenkező nemzetközi szerződés hiányában, az 1894: XVI. törvénycikkben és ezen rendeletben szabályozott eljárás szerint kell történnie. A leltározásra hivatott közeg a leltározás megkezdésének idejéről a haláleset helyéhez legközelebb levő consuli hatóságot (főconsul, consul, alconsul vagy consulsági ügyvivő) értesíti. E részben a bíróság a leltározó közegget a megfelelő utbaigazítással köteles ellátni.

Tárgyalás.

95. §.

A T. 108. §-a értelmében kitűzött határidő lejártá után a T. 109., 110. és 111. §-aiban említett igények bejelentése esetén a bíróság tárgyalást tűz ki, arra az érdekelteket megidézti és őket a T. 109—112. §-ai alapján hozandó határozat szempontjából döntő körülményekre nézve meghallgatja.

A T. 107—113. §§. értelmében kitűzött határidőket hivatalból nyilván kell tartani.

X. FEJEZET.

Eljárás örökös nem létében.

96. §.

A T. 115. §-ában említett hirdetményt nyomban a haláleset-felvétel beérkezése után a hagyatéki bíróság bocsátja ki. A bíróság egyúttal kinevezi a gondnokot és értesíti a leltározó közegget a gondnok kinevezéséről.

A hirdetményben kitűzött egy évi határidőt a bíróság hivatalból nyilvántartja.

XI. FEJEZET.

Közjegyzői díj és költség.

A közjegyzői díj behajtása.

97. §.

A közjegyző díját és költségét megállapító határozatban (T. 121. §-a) szabatosan meg kell jelölni a fizetésre kötelezett fél, ille-

tőleg felek nevét, lakását vagy tartózkodását, állását vagy foglalkozását.

Ha a kötelezett, illetőleg kötelezettek a kir. közjegyző díjának és költségének megfizetésére vonatkozó meghagyásnak nem tesznek eleget, a hagyatéki bíróság a kir. közjegyzőnek hivatalos jelentésében előterjesztett kérelmére a fizetésre szóló meghagyást tartalmazó végzést a pénzügyi igazgatósághoz teszi át a megállapított összegnek a fizetésre kötelezettek ingóságaiból végrehajtás utján leendő behajtása végett.

A pénzügyi igazgatóság az ily megkeresésekről az 1889: XXVIII. t.-cz. 9. §. 10. a) pontjában körülírt ellenőrzés végett nyilvántartást vezet és a végrehajtást az adóbehajtásra hivatott községi vagy városi közegek által az 1883: XLIV. t.-cz. 58—76. §§-aiban a közadók behajtására megszabott eljárás alkalmazásával fogatosítja, s a behajtott összeget a megkereső kir. bírósághoz a kir. közjegyzőnek való kifizetés végett elküldi.

A végrehajtás fogatosítása alkalmával a behajtással megbízott közeg eljárása ellen beadott panasz felől az 1889. évi XXVIII. t.-cz. 8. §-ának 3. b) pontjához képest a kir. pénzügyigazgatóság határoz, a melynek határozatát az idézett t.-cz. 13. §-ának alkalmazásával a 12. §. I. pontja és 15. §. III. pontja értelmében a közigazgatási bizottsághoz, az utóbbinak végzései pedig az idézett t.-cz. 16. §-ának 1. f) pontja szerint a pénzügyi közigazgatási bírósághoz felelthetők.

98. §.

Ha a végrehajtást szenvedő a kir. közjegyző által aláírt és pecsétjével ellátott nyugta vagy nyilatkozat bemutatásával igazolja, hogy a megállapított díjat lefizette vagy ennek fizetésére halasztást kapott, a végrehajtást azonnal fel kell függeszteni és erről a megkereső bíróságot értesíteni.

99. §.

Ha ingó vagyon nincs, vagy ha az ingóságokra vezetett végrehajtás sikertelen maradt, a kir. közjegyző ennek igazolása mellett a hagyatéki bíróságnál az 1881: LX. t.-czikk 6. és 135. §-aihoz képest szerkesztett és felszerelt kérvényben kérheti, hogy a végrehajtás a kötelezettek ingatlan vagyonára rendelkezésük el.

A további eljárásra nézve az 1881: LX. t.-czikk rendelkezései irányadók.

XII. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

100. §.

A kir. közjegyzőktől az 1886: VII. t.-czikk 37. §-a alapján örökösödési ügyekben érkező megkereséseket úgy a kir. bíróságok,

mint a közigazgatási hatóságok mindenkor pontosan és lehető gyorsasággal teljesíteni tartoznak.

101. §.

Ha a kir. közjegyző a nyert megbízás teljesítésében késedelmet tanúsít vagy ellene az 1886: VII. t.-czikk 34. §-a alapján panasz emeltek, úgy, hogy ellene az idézett §-ban és a T. 52. § a utolsó bekezdésében előírt eljárást kell alkalmazni: erről egyidejűleg a járásbíróság a kir. igazságügyministerhez jelentést tesz.

102. §.

A belügyi és igazságügyi m. kir. ministereknek akár külön, akár együtt kibocsátott azon rendeletei, a melyek a jelen rendelettel szabályozott kérdésekre vonatkoznak, csak annyiban maradnak érvényben, mennyiben a jelen rendeletben, mint érvényben levők tüzetesen felemlítettnek.

103. §.

Ez a rendelet az 1896. évi január hó 1-én lép hatályba.

Zilahi Lajos nagyszalontai kir. közjegyző irodájában jövő év elejétől a hagyatéki ügyek önálló vezetésével megbízható egyén alkalmazást nyerhet. A fizetésre vonatkozó ajánlatok kellően felszerelt okmányok kíséretében a nevezett közjegyző czimére küldendők.
